

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«Допущено до захисту» Завідувач
кафедри фінансів, банківської справи
та страхування д.е.н., професор
_____ Володимир СИБІРЦЕВ
« ___ » _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти на тему:

«Інвестиційна діяльність комерційних банків»

Виконав(ла): здобувач вищої освіти 2 курсу, групи
_____ ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»

_____ Степанова Нінель Миколаївна
« ___ » _____ 2022 р.

Керівник роботи: доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

_____ Гаврилова Наталія Валеріївна
« ___ » _____ 2022 р.

Рецензент: завідувач кафедри, доцент кафедри аудиту,
обліку та оподаткування канд. екон. наук

_____ Магопець Олена Анатоліївна

м. Кропивницький

Завідувачу кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Сибірцеву В.В.

здобувача вищої освіти економічного
факультету або центру заочної та
дистанційної освіти групи ФС-21(М)

(ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»)

Степанова Нінель Миколаївна

ЗАЯВА

Прошу дозволити мені виконати кваліфікаційну роботу за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти на тему: «Інвестиційна діяльність
комерційних банків».

«__» _____ 2022 р.

підпис

Погоджено:

Керівник кваліфікаційної роботи:

_____ канд.екон.наук., доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування, Гаврилова Наталія Валеріївна

«__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування:

_____ док. екон. наук, професор Сибірцев Володимир Васильович

«__» _____ 20__ р.

Центральноукраїнський національний технічний університет
Факультет *економічний*
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Ступінь вищої освіти магістр
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Освітньо-
професійна (освітньо-наукова) програма «Фінанси, банківська справа та
страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Володимир СИБІРЦЕВ

«__» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Степанової Нінель Миколаївни

1. Тема роботи «Аналіз інвестиційної діяльності банків України»
2. Керівник роботи Гаврилова Наталія Валеріївна, канд.екон.наук., доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
3. Строк подання роботи до захисту 15.12.2022
4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи Метою кваліфікаційної роботи є науково-методичного підрунтя аналізу та управління інвестиційної діяльності комерційного банку та розробка практичних рекомендацій стосовно її удосконалення.
Визначена мета дослідження зумовила потребу у вирішенні наступних завдань:
 - визначення сутності інвестицій та інвестиційної діяльності комерційних банків;
 - розгляду змісту та структури інвестиційного портфеля комерційного банку;
 - розглянути розробку заходів інвестиційної політики комерційних банків;
 - розгляд організаційно-економічної характеристики АТ КБ «Приватбанку»;
 - розгляд напрямків мінімізації інвестиційних ризиків комерційних банків;
 - розгляд шляхів удосконалення інвестиційної стратегії комерційних банків
5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Гаврилова Н.В.		
2	Гаврилова Н.В.		
3	Гаврилова Н.В.		

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану дослідження	жовтень 2022	
2.	Підбір та вивчення літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи	жовтень 2022	
3.	Підготовка та подання керівнику: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - вступу та висновків	жовтень 2022 жовтень-листопад 2022 листопад 2022 листопад 2022	
4.	Подання робочого варіанту роботи керівнику	листопад 2022	
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	грудень 2022	
6.	Контроль секретаря ЕК, перевірка на академічну доброчесність	грудень 2022	
7.	Відгук керівника	грудень 2022	
8.	Рецензування роботи. Підготовка документів, що подаються до ЕК (листи, довідки, інформаційний листок, висновок, опубліковані статті).	грудень 2022	
9.	Подання роботи завідувачу кафедри на допуск до захисту	грудень 2022	
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень завідувача кафедри.	грудень 2022	
11.	Подання роботи та супровідних документів до ЕК	грудень 2022	
12.	Захист роботи	грудень 2022	

Дата видачі завдання:

«__» _____ 20__ р.

_____ (підпис керівника)

_____ (прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання:

«__» _____ 20__ р.

_____ (підпис керівника)

_____ (прізвище та ініціали)

**Степанова Н.М. Інвестиційна діяльність комерційних банків.
Рукопис.**

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2022.

У роботі досліджено теоретичні та методичні основи банківських інвестицій та інвестиційної діяльності. Розглянуто зміст та структуру інвестиційного портфеля банку. Розглянуто заходи інвестиційної політики комерційних банків.

Визначено організаційно-економічну характеристику АТ КБ «Приватбанк», проведено аналіз складу та структури балансових показників. Проаналізовано інвестиційну діяльність АТ КБ «Приватбанк» на основі проведення аналізу складу та структури інвестиційного портфеля, інвестиційної нерухомості. Здійснено аналіз інвестиційної діяльності банків України.

Розроблено рекомендації щодо подальших перспектив розвитку інвестиційної діяльності банків України. Розглянуто напрямки мінімізації інвестиційних ризиків та шляхи удосконалення інвестиційної стратегії комерційних банків.

Ключові слова: банки, інвестиції, інвестиційна діяльність, прибуток, цінні папери, активи, інвестиційний портфель, капітал, інвестиційний ризик, управління інвестиційним ризиком комерційного банку.

Stepanova N.M. Investment activity of commercial banks. Manuscript.

Qualification work for the second (master's) level of higher education in specialty 072 "Finance, banking law and insurance". – Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, 2022.

The theoretical and methodological foundations of bank investments and investment activity are studied in the work. They will look at the type and structure of the bank's investment portfolio. Measures of investment policy of commercial banks are considered.

The organizational and economic characteristics of JSC CB "Privatbank" were introduced, the composition and structure of balance sheet indicators were analyzed. The investment activity of JSC KB "Privatbank" was analyzed based on the analysis of the composition and structure of the investment portfolio, investment real estate. An analysis of the investment activity of Ukrainian banks was carried out.

Recommendations for the development of further prospects for the investment activity of Ukrainian banks have been developed. Review directions for minimizing investment risks and ways to improve investment-strategic commercial banks.

Keywords: banks, investments, investment activity, profit, securities, assets, investment portfolio, capital, investment risk, management of investment risk of a commercial bank.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1	8
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ	8
1.1. Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності банків.....	8
1.2. Зміст та структура інвестиційного портфеля банку	15
1.3. Розробка заходів інвестиційної політики комерційних банків	17
РОЗДІЛ 2	22
АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ “ПРИВАТБАНКУ”	22
2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ КБ “Приватбанку”	22
2.2. Оцінка інвестиційної діяльності АТ КБ «Приватбанк»	32
2.3. Аналіз інвестиційної діяльності банків України	38
РОЗДІЛ 3	42
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ	42
3.1. Напрямки мінімізації інвестиційних ризиків комерційних банків.....	42
3.2. Удосконалення інвестиційної стратегії комерційних банків	48
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59

ВСТУП

Актуальність теми. Важливими задачами розвитку економіко-фінансового потенціалу країни є розвиток інвестиційної діяльності. Нині важливим є активізація інвестиційної діяльності та вироблення алгоритму подолання кризи та налагодження економічної ситуації. Виконання поставлених задач лежить на плечах комерційних банків, адже саме банки забезпечують розвиток та надійне функціонування господарського комплексу країни та створюють основу для розширеного відтворення економіки.

Інвестиційні операції комерційних банків за вагомістю та розмірами посідають друге місце серед активних операцій після кредитування. Надання кредитів є основною функцією комерційних банків, але відбувається постійний перегляд напрямків здійснення активних операцій у бік переваги інвестиційних операцій. Виконуючи інвестиційні операції комерційні банки виходять на інвестиційний ринок як особливі суб'єкти, які виконують як роль інвестора, так і роль посередника, який акумулює на ринку тимчасово вільні кошти та перетворюють їх у довготермінові кредитні ресурси інвестиційного характеру. Участь комерційних банків в інвестиційній діяльності сприяє рівномірному розподілу фінансових ресурсів між різними сферами економіки.

Інвестиційна діяльність сприяє основам розширеного відтворення, позитивним структурним змінам в економіці, розвитку конкурентного середовища та соціально-економічних проблем. Інвестиційна діяльність впливає на економічну діяльність в цілому та визначає процес економічного зростання. Інвестиційна діяльність є стратегічним фактором розвитку вітчизняної економіки та одним із способів вирішення макроекономічних проблем, тому проблема пошуку ефективних джерел фінансування та перспективних напрямків розміщення для комерційного банку є дуже важливими та актуальними.

Зростання рівня економічного розвитку держави можливе шляхом поживлення інвестиційної активності всіх учасників інвестиційного процесу та

ефективного використання інвестиційних ресурсів. Найближчим часом саме банки будуть здатні виконувати функції основного посередника між вільними фінансовими коштами та інвестиційними потребами. Вагомий потенціал комерційних банків у процесі активізації інвестиційної діяльності пояснюється можливістю діяти одночасно у двох важливих напрямках – на ринку цінних паперів і на кредитному ринку, які відповідають за перетворення заощаджень в інвестиції.

Інвестиційна діяльність комерційних банків є системою економічних відносин відносно руху інвестицій. Інвестиційна діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів являє основою реалізації інвестицій у цінні папери.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та методологічні основи дослідження проблематики аналізу та управління інвестиційної діяльності комерційних банків присвячені праці багатьох вітчизняних науковців. Серед яких особливо слід відмітити З. Васильченко, В. Версаль, О. Вовчак, І. Волошина, В. Грушка, М. Крупка, Б. Луців, І. Лютий, В. Міщенко, О. Мороз, А. Пересада, Л. Примостка, М. Савчук. Враховуючи багате наукове підґрунтя актуальними залишаються питання аналізу інвестиційної діяльності комерційних банків та методів управління інвестиційною діяльністю. А отже актуальною є необхідність подальшого дослідження теоретичних та практичних основ здійснення інвестиційної діяльності комерційних банків.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є науково-методичного підґрунтя аналізу та управління інвестиційної діяльності комерційного банку та розробка практичних рекомендацій стосовно її удосконалення.

Визначена мета дослідження зумовила потребу у вирішенні наступних завдань:

- визначення сутності інвестицій та інвестиційної діяльності комерційних банків;
- розгляду змісту та структури інвестиційного портфеля комерційного банку;

- розглянути розробку заходів інвестиційної політики комерційних банків;
- розгляд організаційно-економічної характеристики АТ КБ «Приватбанку»;
- розгляд напрямків мінімізації інвестиційних ризиків комерційних банків;
- розгляд шляхів удосконалення інвестиційної стратегії комерційних банків

Об'єктом дослідження є фінансово-економічні відносини, які виникають у процесі здійснення інвестиційної діяльності комерційних банків.

Предметом дослідження є науково-методичне забезпечення та практичний інструментарій аналізу та управління інвестиційною діяльністю комерційних банків.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є фундаментально-прикладні положення економічної теорії, фінансового забезпечення та науково-методичні розробки вітчизняних та зарубіжних науковців, які розглядали методологію, проблеми та завдання управління інвестиційною діяльністю комерційних банків.

Вирішення поставлених у роботі завдань здійснювалось за допомогою використання загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, а саме: аналізу та синтезу, наукового пізнання та абстракції, систематизації та логічного поєднання при висвітленні теоретичних аспектів аналізу та управління інвестиційною діяльністю комерційних банків, обґрунтуванні теоретичних засад інвестиційної діяльності комерційного банку, методи аналізу узагальнення та синтезу у проведенні аналізу фінансової та інвестиційної діяльності АТ КБ «Приватбанк», метод експертних оцінок при аналізі впливу факторів на інвестиційну діяльність комерційного банку в умовах невизначеності, впливу військових та політичних факторів.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові публікації та монографічні видання вітчизняних та іноземних вчених, статистичні та

аналітичні матеріали Державної служби статистики, комерційних банків України, результати фінансових звітів діяльності банків України, ресурси мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що обґрунтовані заходи управління та аналізу інвестиційної діяльності комерційного банку можуть бути використані в роботі АТ КБ «Приватбанк», що підтверджується довідкою про впровадження результатів випускної кваліфікаційної роботи виданою АТ КБ «Приватбанк» м. Кропивницький.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та наукові результати кваліфікаційної роботи обговорювались і отримали позитивні відгуки на II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і учнівської молоді «Облік, оподаткування і контроль в управлінні» (24 листопада 2022 року).

За результатами наукового дослідження автором опубліковано тези «Сучасні аспекти інвестиційної банківської діяльності в умовах війни»

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота містить зміст, вступ, основну частину, яка складається з трьох розділів, висновки, список використаних джерел. Робота викладена на 70 сторінках, містить 9 таблиць та 9 рисунків. Список використаних джерел охоплює 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

1.1. Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності банків

В сучасному світі комерційні банки є підґрунтям економіко-фінансової системи держави. Наукові дослідження пов'язані із веденням господарської діяльності показують, що інвестиції є основою структурних перетворень в державі, вони сприяють підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного виробництва та вирішують важливі соціально-економічні питання на національному рівні.

Наукова категорія «Інвестиції» є складною і одночасно найбільш вживаною, адже існують різноманітні їх види та форми. В економічній літературі існують різні підходи до даного визначення, що пояснюється індивідуальною особливістю наукових розумінь авторів, їх поглядів, рівня і стадії розвитку економіки. Часто поняття «Інвестиції» розглядалось як вкладення в грошовій формі. В сучасній літературі цей термін набув вже більшого уточнення та може здійснюватися у різних формах (грошовій, майновій, інтелектуальній та інших).

Найбільш вживаним і найбільш точним є визначення інвестицій, яким стверджується, що вкладення всіх видів цінностей (матеріальних, інтелектуальних та інших) в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

У вітчизняній економічній літературі термін «Інвестиції» ототожнювався із «капітальними вкладеннями». У процесі становлення ринкових відносин поступово змінювався науковий світогляд, розвивались різноманітні методи, форми та принципи здійснення інвестиційної діяльності. Але, найголовнішим

фактором, який суттєво вплинув на розвиток досліджень було становлення приватного підприємництва та конкуренції.

Відповідно до Закону України про «Інвестиційну діяльність», «інвестиціями називають всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та/або досягається соціальний та екологічний ефект» [22].

Як зазначено в Законі України «Про інвестиційну діяльність» такими «видами майнових та інтелектуальних цінностей є: кошти, майнові права інтелектуальної власності; банківські вклади, цінні папери; ноу-хау; рухоме та нерухоме майно (оселі, будівлі, споруди, обладнання та різні види інших матеріальних цінностей); право на користування ресурсами, будівлями, спорудами, будинками, устаткуванням, а також інші види майнових прав» [22].

Тут інвестиційна діяльність розглядається як процес вкладення коштів (майнових та немайнових), з метою отримання прибутку або соціального ефекту в майбутньому.

Також, інвестиції розглядають як ресурси, що спрямовані на збільшення прибутку, тобто:

- вкладення коштів з метою отримання прибутків;
- інвестиції розглядаються як величина акумульованого доходу;
- капітальні вкладення різного виду активів з метою приросту дивідендів;
- у результаті досягнення соціального та економічного ефекту [20].

Варто виділити специфічні особливості інвестицій як економічної категорії:

- витратний характер (усі види та форми інвестицій передбачають витрати, вкладення капіталу тощо);
- цільовий характер (усі інвестиції здійснюються з якоюсь метою, наприклад, одержання прибутку або досягнення соціального ефекту);
- ризиковий характер (інвестиції пов'язані з ризиком, ймовірністю не досягти запланованих результатів);

- терміновий характер (інвестиції мають визначений термін розміщення вкладення капіталу).

Але окремої уваги потребує поняття «банківські інвестиції», «інвестиційні операції комерційних банків». Наукові економічні визначення не дають чіткого розуміння «банківські інвестиції». Вагомий науковий внесок до теоретичних понять банківського інвестування зроблено науковцями В. Капран, М. Кривченко, С.Омельченко та О. Коваленко, які у своїй роботі стверджують, що «банківські інвестиції – це інвестиції, які здійснюються комерційними банками (суб'єктами інвестиційної діяльності) [27]. Але, склало погодитись із даним твердженням, адже дане трактування банківських інвестицій є неповним через неповне пояснення їх економічної сутності та спостерігається відсутність розгляду особливостей здійснення інвестиційної діяльності банками.

Вагомий науковий внесок зробив А. Мороз, який визначаючи їх як непрямі вкладення банківських коштів в економіку, які відображають рух фіктивного капіталу у формі інвестиційного портфеля банків [43]. На наш погляд, у цьому визначенні не розкрито напрямки банківського інвестування, які передбачають вкладення власних ресурсів з метою отримання запланованого прибутку у майбутньому.

Відомі науковці А. Мещеряков та Л. Лисяк визначають, що «банківські інвестиції – це кошти, вкладені на певний період у цінні папери, випущені урядом, місцевими органами влади, недержавні боргові зобов'язання, акції і облігації акціонерних товариств, похідні фінансові інструменти, деривативи та інші види цінних паперів» [41]. Тут слід відмітити, що банківські установи інвестують не тільки у цінні папери, а й здійснюють інвестиції у нерухомість, інтелектуальні цінності, майнові права тощо.

Враховуючи численні наукові внески провідних вітчизняних науковців варто додати власне бачення даної категорії. Так, банківські інвестиції це вкладання ресурсів у матеріальній чи нематеріальній формі у майно, цінні папери, інтелектуальні цінності з метою отримання прибутку.

Забезпечення ефективного функціонування та збільшення доходів банку значною мірою залежить від здійснення ним інвестиційної діяльності. Інвестиційна діяльність комерційних банків є різновидом інвестиційної діяльності, однак, в науковій вітчизняній економічній літературі та в українському законодавстві не існує єдиного підходу до визначення даного поняття. Деякі науковці визначають, що інвестиційна діяльність банків пов'язана виключно з інвестиціями в цінні папери, інші акцентують увагу на розміщенні коштів на певний термін з метою одержання доходу.

Науковець А. Мельников, із твердженнями якого ми погоджуємось, у своїх працях інвестиційну діяльність комерційних банків визначає як ««практичну діяльність банківських установ щодо реалізації різних форм інвестицій задля отримання доходу, соціального ефекту, підтримки певного рівня ліквідності та платоспроможності чи інших цілей банку» [42].

У процесі здійснення інвестиційної діяльності важливим є процес управління інвестиційною діяльністю. Управління інвестиційною діяльністю розглядає Т. Майорова, яка розглядає як «систему принципів та методів розроблення та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності» [38].

Науковець І. Новикова пропонує розглядати «управління інвестиційною діяльністю підприємства як систему принципів, прийомів, методів та управлінських функцій, на основі яких визначаються організаційні форми та механізми управлінського впливу на процеси інвестування з метою забезпечення зростання вартості (цінності) підприємства та його стратегічного розвитку» [45, с. 16].

Єпіфанова І. Ю. розглядає поняття «комплексного інвестиційного управління: це системно інтегрований процес управління сукупністю інвестиційних проектів, які підпорядковані єдиній стратегічній меті підприємства, орієнтованій на успішну реалізацію інвестиційної програми підприємства» [19, с. 287-288].

Должанський І. систему управління інвестиційною діяльністю підприємства розглядає як «сукупність практичних дій та заходів, методів і прийомів, пов'язаних з цілеспрямованим регулюванням руху капіталу, що вкладається в інвестиційні об'єкти з метою отримання прибутку (доходу) або досягнення іншого корисного ефекту» [17, с. 231].

Управління інвестиційною діяльністю комерційного банку здійснюється поетапно, через наступні заходи:

- аналіз фінансово-інвестиційного середовища;
- формулювання інвестиційних цілей;
- розробка цільових орієнтирів інвестиційної стратегії;
- оцінка результативності заходів управління інвестиційною діяльністю.

Функції управління інвестиційною діяльністю можна побачити на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Функції управління інвестиційною діяльністю

Джерело: [50]

За умов виконання наведених функцій досягається основна мета інвестиційної діяльності. Під плануванням інвестиційної діяльності варто розуміти комплекс управлінських рішень, які зорієнтовані на визначення

перспектив та майбутнього стану діяльності банку за допомогою реалізації інвестицій.

Формування, або організація управління інвестиційною діяльністю комерційних банків варто розглядати як процес визначення структури управління інвестицій у загальній структурі управління. Важливою функцією управління інвестиційною діяльністю комерційних банків є мотивація, яка покликана спонукати інвестиційних менеджерів банку до досягнення поставленої мети. Функція мотивації допомагає об'єднати зусилля працівників, чітко розділяти між ними обов'язки, що слід виконувати для досягнення основної цілі, а також активізувати творчий потенціал. Заключною функцією управління інвестиційною діяльністю є контроль. Контролювання покликане забезпечити процес безперервного досягнення ефективності управлінських рішень та здійснення відповідних корегувань в процесі реалізації інвестиційного проекту. Метою контролю є забезпечення відповідності досягнених результатів запланованим цілям [55].

Важливим є розгляд способів здійснення інвестиційної діяльності комерційними банками. Так, банківські установи є учасниками фінансового ринку, тому розрізняють три основні напрями участі банків у інвестиційному процесі:

- споживання інвестицій (здійснення посередницької діяльності);
- участь у інвестиціях (проведення комісійно-посередницьких та позикових операцій);
- інвестування (виконання банком функцій інвестора або інвестиційного кредитора).

Досліджуючи сутність банківських інвестицій виокремлюють такі основні їх складові:

- 1) банківське проектне фінансування;
- 2) інвестиції у цінні папери, через здійснення операцій з акціями, облігаціями та ін.);

3) інвестиції у технології, виробничу та нематеріальну галузь, через освітні заходи, IT-технології, інтелектуальні пристрої та платформи.

Досліджуючи теоретичні аспекти інвестиційної діяльності комерційних банків варто виділити її основні завдання:

- розробка заходів, щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності;
- розробка та впровадження заходів, щодо зростання прибутковості комерційного банку;
- виявлення напрямків нарощення інвестиційної стратегії комерційних банків;
- підвищення ефективності використання інвестиційних вкладень;
- впровадження заходів щодо підвищення ефективності використання інвестиційних вкладень;
- забезпечення стабільного розвитку банківського сектору;
- забезпечення надійності збережень коштів вкладників;
- розробка та реалізація стратегій розвитку банківської інвестиційної діяльності.

Свою інвестиційну діяльність комерційні банки здійснюють через впровадження розроблених заходів інвестиційної політики. Інвестиційна політика комерційного банку залежить від фінансового стану, рівня ліквідності та платоспроможності, показників фінансової діяльності. Таким чином, можна стверджувати, що інвестиційна політика

Інвестиційна діяльність комерційних банків здійснюється за допомогою обраної банком інвестиційної політики, яка передусім залежить від його фінансового стану, рівня ліквідності та платоспроможності.

Отже, інвестиційну політику варто розглядати як комплекс цілеспрямованих заходів та зважених рішень, які спрямовані на визначення потреб у інвестиційних ресурсах, оптимізації джерел та напрямків фінансування.

Саме інвестиційна політика банку є визначальною у виборі найефективніших фінансових інструментів та впливає на рівень інвестиційної активності та процес формування інвестиційного портфеля банку.

На рівень інвестиційної діяльності комерційних банків впливають як внутрішні так і зовнішні чинники. На рисунку 1.2. можна побачити чинники впливу на інвестиційну діяльність комерційного банку.

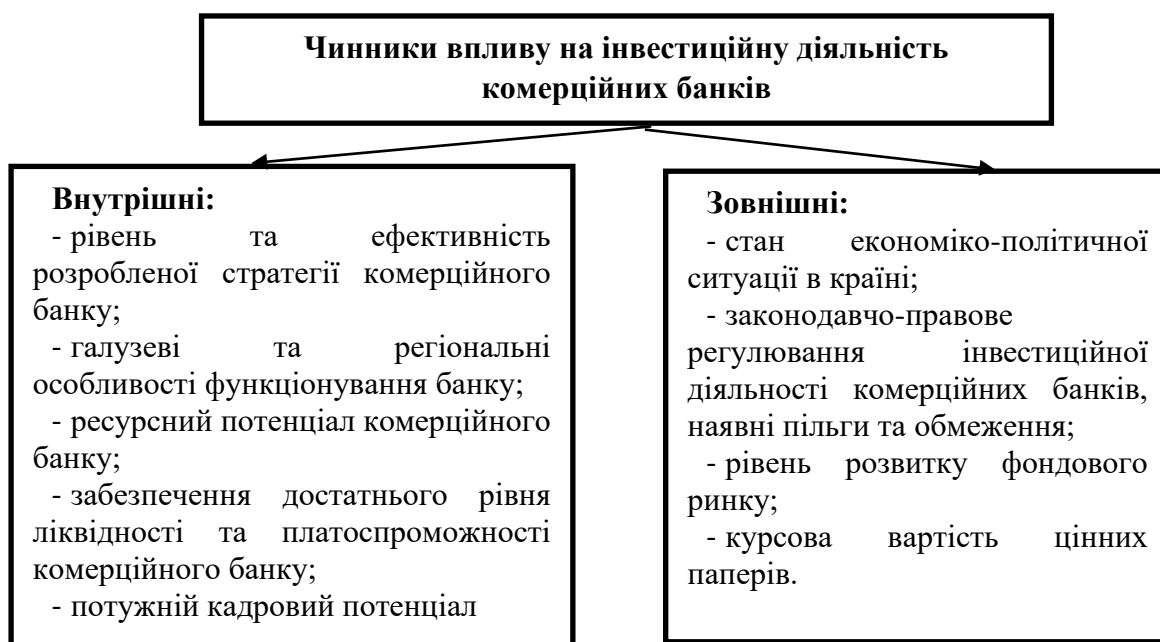

Рис. 1.2. Чинники впливу на інвестиційну діяльність комерційних банків

Джерело: складено автором [50]

Отже, внутрішні та зовнішні чинники є визначальними у процесі формування інвестиційного портфеля комерційного банку, та основними у процесі формування інвестиційної стратегії комерційного банку.

1.2. Зміст та структура інвестиційного портфеля банку

Інвестиційну діяльність комерційні банки здійснюють у межах наявних інвестиційних ресурсів. Обсяги інвестиційних ресурсів комерційних банків на інвестиційному ринку характеризуються розмірами кредитно-інвестиційного портфеля, як основної складової активів банку та показника напрямів його

діяльності щодо отримання доходу. Економічною передумовою нарощування кредитно-інвестиційного потенціалу є валові заощадження.

Процес створення та ефективне управління формуванням інвестиційного портфеля банку є одним із важливих напрямків діяльності будь-якого банку. Адже від надійності інвестиційного портфеля залежить прибутковість інвестиційних операцій та ліквідність банку взагалі.

Величина інвестиційних резервів банків на інвестиційному ринку характеризується розміром інвестиційного портфеля банку як головної складової активів банку включаючи показники його інвестиційної діяльності задля отримання доходу.

Інвестиційний портфель банку розглядається як сукупність цінних паперів, вкладень в інші фінансові інструменти, що здійснюються за рахунок коштів, які перебувають у розпорядженні банку, для отримання доходів з метою збалансування ризиків та прибутку для досягнення інвестиційних цілей.

Науковець Л. Примостка визначає, що «інвестиційний портфель банку це вид діяльності, який пов'язаний з інвестуванням банківських коштів на тривалий термін в такі активи як: цінні папери, нерухомість, статутні фонди підприємств тощо, ринкова вартість яких може зростати та приносити власнику дохід у вигляді процентів, дивідендів та інших прямих і непрямих доходів» [55]

У своїх наукових працях Д. Василенко пропонує класифікувати інвестиційний портфель на чотири складові, які представлені на рисунку 1.3.

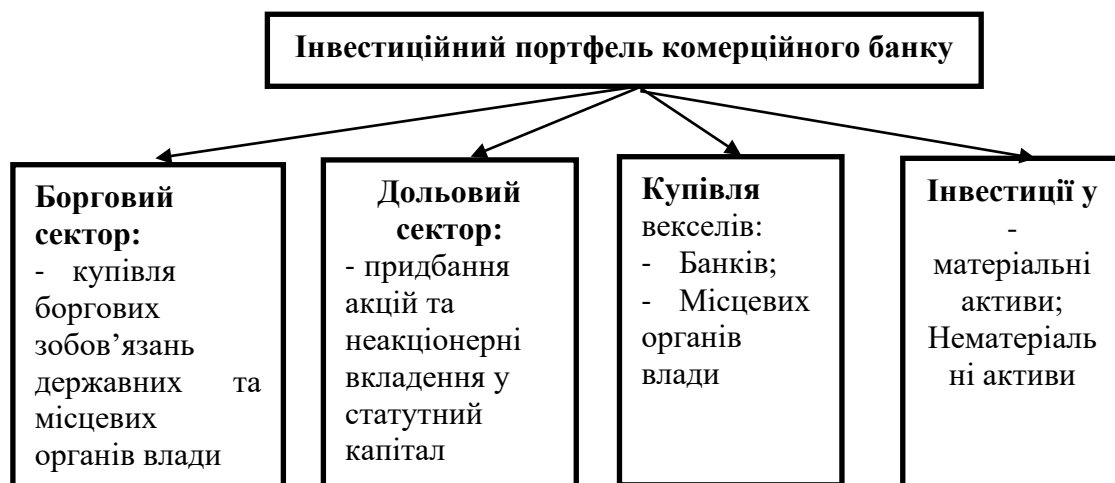

Рис. 1.3. Структура інвестиційно портфеля комерційного банку

Джерело: складено автором [9]

У більш вузькому розумінні інвестиційний портфель комерційного банку складається з корпоративних акцій, облігацій та інших цінних паперів з різним ступенем забезпеченості та рівнем ризику.

Інвестиційний портфель комерційного банку виконує наступні функції:

- поліпшення умов інвестиційного процесу;
- підтримка достатнього рівня ліквідності;
- відшкодування кредитного ризику банку;
- забезпечення покращення показників фінансової діяльності банку;

Розглядаючи інвестиційний портфель комерційного банку методичні підходи до процесу управління ним.

1.3. Розробка заходів інвестиційної політики комерційних банків

З метою здійснення інвестиційних операцій у своїй діяльності комерційні банки визначають правила та процедури здійснення фінансових операцій, які оформлені у вигляді документу, положення, меморандуму про інвестиційну політику банків на ринку цінних паперів. Інвестиційна політика банків одночасно із кредитною, депозитною, обліковою є проявом реалізації стратегії банківської установи на фінансовому ринку.

Головною метою інвестиційної політики комерційного банку є формування якісного і обдуманого підходу до управління інвестиційними ризиками. Розробка інвестиційної політики комерційного банку здійснюється з урахуванням наступних чинників:

- рівень та стан розвитку інвестиційного ринку та рівень конкуренції на ньому;
- стан фінансово-економічних показників діяльності комерційного банку;

- умови та фактори фінансування отриманих інвестицій;
 - рівень державної підтримки та пільг для інвесторів;
 - економічна ефективність та фактори успішної реалізації запланованих проектів;
- наявність достатності власних коштів та доцільність залучення інвестицій.

Принципами формування інвестиційної політики комерційних банків є:

- повна взаємоузгодженість інвестиційної політики та загальної стратегії розвитку комерційного банку;
- врахування внутрішнього та зовнішнього потенціалу комерційного банку;
- розрахунок прогнозних значень кон'юнктури фінансового ринку;
- дотримання норм державного регулювання інвестиційної діяльності комерційних банків;
- гнучкість інвестиційної політики;
- збалансування окремих напрямків інвестиційної політики комерційних банків.

Методологічною основою інвестиційної політики є розроблені усі компоненти та головні аспекти організації інвестиційної діяльності, які здійснюються через: формування змісту самої інвестиційної політики та конкретних організаційно-управлінських заходів, спрямованих на їх реалізацію. Вихідними умовами мають бути цілі, завдання, елементи визначені відповідно до загальної мети діяльності, визначені відповідні рівні прибутковості та ліквідності як основного критерію функціонування комерційного банку.

Основними положеннями інвестиційної політики комерційних банків є:

- визначення мети, об'єкту інвестування та рівня їх відповідності до загальної мети діяльності комерційного банку;
- визначення рівня інвестиційної привабливості цінних паперів та здійснення оцінки фінансових активів;
- проведення розрахунків періоду вкладання;

- проведення заходів ризик-менеджменту;
- визначення ймовірності загроз у процесі інвестування коштів;
- визначення напрямків формування резервів за операціями з цінними паперами;
- проведення оцінки ефективності інвестицій.

Теорією фінансового менеджменту передбачено три види інвестиційної політики: консервативна, помірна та агресивна.

Консервативна інвестиційна політика ставить за мету мінімізацію рівня інвестиційного ризику. Тут першочерговим є не максимізація рівня прибутковості інвестицій та не максимізація темпів приросту капіталу, а забезпечення мінімізації та уникнення ризиків пов'язаних із вкладенням капіталу. У даному випадку застосовується консервативні заходи інвестиційних програм.

Помірною або компромісною є інвестиційна політика, яка спрямовується на вибір таких об'єктів інвестування, за якими рівень можливого ризику та прибутковості наближений до середньорічного. Тут відсуваються низько дохідні інвестиційні проекти та фінансові інструменти, уникаються вкладання у ризикові об'єкти інвестування. Формою реалізації такої політики є створення помірної інвестиційної програми.

Агресивна інвестиційна політика спрямована на здійснення інвестиційної діяльності, яка зорієнтована на максимізацію поточного доходу в найближчій перспективі, при цьому рівень прибутковості та ризику значно вищий ніж у попередніх межах інвестиційної політики. Інвестор відмовляється від вкладень у проекти із тривалим інвестиційним циклом, облігацій з довготерміновим періодом погашення та акцій, які мають низьку дивідендну дохідність. Ця політика реалізується шляхом реалізації агресивної інвестиційної програми.

Інвестиційна політика, яку впроваджує комерційний банк, розрізняється принциповими підходами щодо здійснення через співвідношення рівня дохідності та ступеня ризику. У таблиці 1.1. можна побачити характеристику основних типів інвестиційної політики банку.

В інвестиційні політиці комерційного банку виробляється загальна мета та окреслюються шляхи її досягнення. Але головною її метою є створення високоякісних активів, які забезпечують стабільний рівень доходності; вкладення коштів у рентабельні та економічно обґрунтовані проекти, розробка та активне впровадження новітніх інвестиційних технологій та послуг, зміцнення і підвищення конкурентоздатності на ринку; підвищення якості наданих послуг. Основними завданнями інвестиційної політики банку є: забезпечення високоприбуткового розміщення коштів банку в національній та іноземній валютах; постійний контроль над структурою інвестиційного портфеля та їхнім якісним складом; здійснення надійних і рентабельних інвестицій; мінімізація і диверсифікація інвестиційних ризиків [58].

Таблиця 1.1.

Зміст основних типів інвестиційної політики

Тип інвестиційної політики	Мета інвестування	Ступінь ризику	Тип цінних паперів	Характеристика портфелю
Консервативна	Захист від інфляції, безпечність інвестицій	Низький	Державні та інші цінні папери, акції і облігації великих стабільних емітентів	Високо надійний, але низько дохідний
Помірно-агресивна	Тривалість вкладення капіталу і його зростання	Середній	Мала частка державних цінних паперів, велика частка паперів великих і середніх, але надійних емітентів з тривалою ринковою історією	Диверсифікований
Агресивна	Спекулятивна гра, можливість швидкого зростання вкладених коштів	Високий	Велика частка високодохідних цінних паперів невеликих емітентів, венчурних компаній	Ризиковий, але високодохідний

Джерело: [58]

Грамотно сформована та розроблена інвестиційна політика комерційного банку у майбутньому забезпечить високий рівень рентабельності та зміцнить конкурентні позиції банку на ринку банківських послуг.

Світова практика доводить, що банківське інвестування має свої специфічні особливості регулювання:

- основною метою здійснення інвестування банківськими установами є в першу чергу одержання прибутку та нагромадження капіталу, проте не для соціального чи економічного корисного ефекту;

- банківська установа може здійснювати інвестиційну діяльність від свого імені як за рахунок власних ресурсів, так і за рахунок залучених та запозичених ресурсів та має змогу приймати участь в інвестиційному процесі не лише як інвестор, а й обслуговувати рух цих коштів, що належать інвесторам.

Зарубіжний досвід показує, що на розвиток інвестиційної діяльності банку впливає велика кількість макроекономічних чинників. Позначимо, що головні проблеми банківського сектору, які негативно вплинули на здійснення інвестиційної діяльності виявились:

- жорстка політика Національного банку України;
- низький рівень довіри населення до банківського інвестиційного сектору;
- низька конкуренція на банківському ринку;
- низький рівень капіталізації;
- високий рівень проблемної заборгованості;
- низький рівень платоспроможності і рентабельності клієнтів та вкладників банків;
- масові банкрутства банків, а також ліквідація банків, особливо яскраво це відбувається в період військової агресії.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ “ПРИВАТБАНКУ”

2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ КБ “Приватбанку”

АТ КБ «ПриватБанк» був створений у 1992 році. На сьогодні ПриватБанк виступає головним лідером на банківському ринку України [4].

Основною діяльністю Приватбанку є проведення комерційних банківських операцій та обслуговування фізичних та юридичних осіб в Україні. Головною метою АТ КБ «ПриватБанку» є нарощування якісного кредитного портфеля роздрібних кредитів, підвищення якості обслуговування клієнтів, з обов’язковим дотриманням вимог законодавства, вдосконалення та розробка банківських продуктів та послуг і оптимізація банківської інфраструктури [4].

Приватбанк приділяє велику кількість уваги сфері досліджень та розробки, стимулюючи таким чином розвиток інновацій. Результати та наполегливість банку в цій сфері спрямовані на розробку нових банківських продуктів та підвищення доступності сервісів для клієнтів [4, 33].

Головний банк нашої країни має такий слоган: «ПриватБанк – беремо і робимо». А головна мета “ПриватБанку” – бути надійним помічником як для фізичних осіб і бізнесу, так і підтримувати розвиток економіки держави загалом [4, 33].

Організаційна структура управління АТ КБ «Приватбанку» являє собою впорядковану сукупність підрозділів із чітким розподілом на бізнесові та підтримуючі групи, залежно від характеру впливу на прибутковість банку. Організаційна структура управління АТ КБ «Приватбанку» є однією з найбільш прогресивних організаційних структур управління як серед банків усього світу [4, 33].

Розподіл функцій між органами управління банку забезпечує ефективну систему управління та внутрішнього контролю його діяльності.

В свою чергу органами управління банку є:

– акціонер банку, що є найвищим органом банку. Він сприяє реалізації прав та інтересів акціонера;

– наглядова рада передбачає собою керівництво діяльністю банку, контроль за її діяльністю, а також захист прав акціонера.

– правління банку, що забезпечує управління діяльністю банку [4,33].

АТ КБ "ПриватБанк" є універсальним банком – він надає повний спектр банківських послуг з обслуговування корпоративних та індивідуальних клієнтів [4,33].

Доцільно розглянути перелік банківських операцій, що може «здійснювати АТ КБ «Приватбанк» на підставі ліцензії Національного банку України:

- приймання вкладів від юридичних та фізичних осіб;
- відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів;
- розміщення залучених коштів;
- надання гарантій та поручительства;
- послуга лізингу;
 - випуск, купівля, продаж та обслуговування векселів, включаючи інші платіжні інструменти;
 - випуск банківських платіжних карток та здійснення операцій з використанням цих карток;
 - надання консультаційних та інформаційних послуг стосовно банківських операцій» [4,33].

«2021 рік став роком адаптації економіки України та банківської системи до нових умов роботи. Починаючи з другого кварталу 2021 року, відбувалося поступове зростання економіки, хоча й не таке швидке, як прогнозували українські та західні аналітики на початку року. Так, за останніми оцінками НБУ, в 2021 році економіка зросла на 3% завдяки стійкому споживчому попиту, збільшенню інвестицій та рекордному врожаю. Водночас відновлення економіки стримувалося низкою чинників, серед яких - тиск з боку високих цін на енергоресурси й сировину та їх дефіцит, вплив слабких урожаїв 2020 року,

повільніше, ніж очікувалося, відновлення сектору послуг, обмежені потужності виробництва. Споживча інфляція у грудні 2021 року становила 10%. Фактична споживча інфляція в грудні 2021 року була вищою за прогноз, опублікований в жовтневому Інфляційному звіті» [4,33].

Недивлячись на це, у «2021 року офіційний обмінний курс гривні до долара США Національного банку України знизився на 4% (з 28,2746 гривень за долар США на 1 січня 2021 року до 27,2782 гривень за долар США на 31 грудня 2021 року). У 2021 році Правління НБУ ухвалило рішення щодо підвищення облікової ставки з 6%, встановленої з 2020 року, поступово до 9% у грудні 2021 року та до 10% в січні 2022 року. Рішення зумовлювалося необхідністю нівелювання додаткових проінфляційних ризиків і поліпшення інфляційних очікувань, що повинно було сприяти поступовому зниженню інфляції до цілі 5%» [4, 33].

Враховуючи військову агресію з боку росії політика регулятора буде змінена. Зі зрозумілих причин найвагомим ризиком для української економіки нині є відкрите військове вторгнення, що триває з 24.02.2022 року. Зрозуміло, що війна негативно впливає на всі напрямки діяльності в Україні та наразі не можливо надійно оцінити економічні, соціальні, фінансові та інші її наслідки. Керівництво АТ КБ «Приватбанк» постійно стежить за станом розвитку поточної ситуації у зовнішньому середовищі і вживає заходів, за необхідності, для мінімізації будь-яких негативних наслідків наскільки це можливо. Подальший негативний розвиток подій та макроекономічних умов може негативно вплинути на фінансовий стан та результати діяльності Банку у такий спосіб, що наразі не може бути визначений.

Відповідно до Статуту АТ КБ «Приватбанк» «пріоритетними напрямками діяльності Банку були і залишаються підвищення якості процесів обслуговування клієнтів з обов'язковим дотриманням вимог законодавства, розвиток кредитування з підтриманням високої якості кредитного портфеля, вдосконалення та розробка банківських продуктів/послуг, оптимізація інфраструктури. Усі ці засади покладені в основу оновленої Стратегії розвитку

Банку до 2024 року, що була затверджена рішенням Кабміну № 931-р від 11.08.2021. Стратегія 2024 розроблялась з урахуванням історії банку та його існуючої бізнес моделі, а також оновлених Кабміном у 2020 році стратегічних засад реформування державного банківського сектору. Стратегія враховує поточні та прогнозовані макроекономічні умови роботи банку, розвиток банківського ринку України, історичну клієнтську базу банку, передбачає подальший розвиток корпоративного управління та культури банку, розширення доступу населення до фінансових послуг; розробку та впровадження принципів захисту клієнтів тощо» [4, 33].

Відповідно до Стратегія розвитку банку до 2024 року передбачено «досягнення таких стратегічних цілей:

1. Створення сильного конкурентоспроможного банку:

- Покращення сприйняття громадськістю завдяки розширенню асортименту продуктів, призначених для клієнтської бази роздрібного бізнесу та МСБ;

- Цілеспрямований провідний роздрібний банк в Україні сприятиме економічному зростанню та протидії шахрайству;

- Довгострокова прибутковість, захищеність робочих місць і в цілому стабільне банківське середовище;

- Впровадження Цільової операційної моделі з використанням ефективних та економічно обґрунтованих методів;

- Зміцнення банку шляхом організаційної трансформації та цифровізації процесів.

2. Забезпечення спроможності сплачувати дивіденди та фінансової стабільності:

- Зосередженість на зміцненні профільного бізнесу та формуванні ощадливої операційної моделі: зростання на позиції справжнього лідера в роздрібному сегменті;

- Нарощування чистого доходу «Хорошого банку» на основі здорового та диверсифікованого кредитування;

- Нарощування дивідендів завдяки профільному бізнесу;

3. Перетворення банку на життєздатний об'єкт для інвестування» [4,33].

Таким чином, першочерговим до виконання є завдання щодо забезпечення стійкості банку, забезпечення зміцнення його стійких позицій у довгостроковій перспективі, в тому числі і збереження його стійких позицій на ринку в основних сегментах клієнтської бази, забезпечення рентабельності на високому рівні та виплата власнику банківського бізнесу дивідендів.

Проведені дослідження показують, що визначенні стратегією завдання поступово реалізуються, продовжуються трансформаційні процеси банку. Так, нині банк успішно впровадив кардинально нову модель корпоративного управління, процесу ухвалення рішень, та активно розвиває дуже потужний ризик-менеджмент. Незмінним є те, що АТ БК «Приватбанк» залишається інноваційним і завжди готовий надати клієнту нові інфокомунікаційні та цифрові послуги, які йому будуть більш зручні.

АТ КБ «Приватбанк» продовжує приділяти вагоме значення сфері досліджень і розробок, стимулюючи при цьому розвиток інновацій в банківській установі. Керівництво банку продовжує спрямовувати свої зусилля на створення нових продуктів та підвищення доступності сервісів для клієнтів.

Так, у 2021 році АТ КБ «Приватбанк» продовжує «модернізувати та вдосконалювати технології здійснення переказів, наприклад, здійснення перекази за номером телефону, в тому числі на картки інших банків. Цим сервісом вже активно користуються кілька мільйонів клієнтів; здійснює активне вдосконалення платформ для юридичних осіб, так, АТ КБ «Приватбанк» запустив хмарний реєстратор розрахункових операцій в онлайн та наземному еквайрингу; впровадив хмарний електронний кабінет продавця Dealer24 для активізації партнерських програм з продажу автотранспорту для бізнесу, агротехніки, обладнання, дорожньої та будівельної техніки тощо; запустив мобільний додаток «Термінал» в магазині Google Play Market, який перетворює смартфон продавця під управлінням Android на повноцінний POS-термінал для прийому платежів за товари та послуги; представив абсолютно

новий платіжний сервіс на базі NFC-стікерів (міток), який дозволяє приймати оплату за товари та послуги з використанням Apple Pay / Google Pay без необхідності мати POS-термінал; розширює можливості та способи виконання платежів, зокрема, активно розвивав чат-бот у Telegram, за що отримав винагороду – 1 призове місце у номінації «Кращий фінансовий чат-бот» в рамках престижної премії PaySpace Magazine Awards 2021; інтегрував сервіс Оплата частинами в Application Programming Interface (API) Liqpay, завдяки чому купівля товарів в кредит тепер доступна при оплаті через інтернет; продовжує розвивати сервіс для проведення операцій клієнтами самостійно та віддалено - без участі працівників банку.

Це і налаштування процесу віддаленої ідентифікації клієнта, що спрощена завдяки інтеграції з єдиним порталом державних послуг ДІЯ, і можливість випуску карток без фізичного відвідування відділень клієнтами. Також АТ КБ «Приватбанк» активно вдосконалює безпеку платежів, запускаючи та підтримуючи нові стандарти (3DS 2.0) та технології (Crawler) як самостійно, так і у тісній взаємодії із платіжними системами VISA та MasterCard. Банк також продовжує розвивати мережу банкоматів і терміналів, оновлюючи самі пристрої, їх програмне забезпечення та додаючи нові можливості послуг» [33, 68].

Проведені дослідження показали, що за 12 місяців 2021 року Банк отримав 35,1 млрд грн чистого прибутку, у порівнянні з 2020 роком це більше на 10,7 млрд грн., або на 44%. У 2021 році чистий прибуток АТ КБ «Приватбанк» займає 45% долі в загальному результаті банківської системи. Основними факторами збільшення показників фінансового результату банку є:

- зниження вартості фінансування в межах загального процесу зниження процентних ставок для фізичних осіб у 2020 році та на початку 2021 року на банківському ринку України;
- зростання розмірів комісійних винагород на основі нарощення обсягів транзакційних операцій клієнтів, у тому числі зростання загального рівня безготівкових розрахунків в країні;

- контроль за обсягами операційних витрат;
- зменшення розмірів резервів по кредитних ризиках, пов'язаних з пандемією у 2020 році.

Аналіз показників фінансової діяльності АТ КБ «Приватбанк» за 2017 - 2021 роки можна побачити у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Показники фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк»
за 2017-2021 рр., млн.грн.**

Показник	Станом на 31.12.					Відхилення (2021/2020)	
	2017	2018	2019	2020	2021	±	%
Процентні доходи	24485	30754	33841	33563	35854	+2291	106,82
Процентні витрати	18374	14002	14174	11961	6537	-5424	54,65
Чистий процентний дохід	6111	16752	19667	21602	29317	7715	135,71
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності	-1268	10663	19663	19831	28461	8630	143,52
Прибуток (збиток) до оподаткування	397	12789	32609	24296	35067	10771	144,33
Прибуток за рік	378	12798	32609	24302	35050	10748	144,44

Джерело: складено автором [66, 67, 68]

За період, який нами був досліджений, можемо побачити, що у 2021 році в порівнянні з 2020 роком процентні доходи АТ КБ «Приватбанк» збільшились на 2291 млн. грн., або 6,82%. Позитивним явищем є зменшення процентних витрат на 5424 млн. грн., або на 54,65%. Це пов'язано з жорсткою політикою банку, щодо управління витратами. Наслідком цього є зростання чистого процентного доходу на 7715 млн. грн., або на 35,71%, а отже і зростання чистого процентного доходу після вирахування резерву на зменшення корисності на 8630 млн. грн., або на 43,52%. Отже, спостерігається зростання чистого прибутку до оподаткування на 10771 млн. грн., або на 44,33%.

Ці позитивні зміни стали можливими завдяки тому, що керівництво АТ КБ «Приватбанк» регулярно проводить заходи щодо розробки та дотримання стратегії розвитку та визначають перспективні та першочергові напрями діяльності.

Таблиця 2.2.

**Динаміка основних балансових показників АТ КБ «Приватбанк»
за 2017-2021 рр. (млн. грн.)**

Показник	Станом на 31.12.					Відхилення (±)	
	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р	2020 / 2019	2021 /2020
Грошові кошти та їх еквіваленти та їх еквіваленти	25296	27360	45894	49911	52835	+4017	+6941
Заборгованість банків	2903	-	27118	25059	26243	-2059	+1184
Кредити та аванси клієнтам	38335	50140	59544	55021	68218	-4523	+13197
Поточні податкові активи	-	184	2257	6660	9978	+4403	+3318
Інвестиції в дочірні та асоційовані компанії	30	30	155	30	30	-125	0,0
-Інвестиційна нерухомість	3648	3340	3379	2933	1989	-446	-944
Активи та права користування	-	-	1716	1748	-	+32	-
Інші фінансові активи	2940	2743	2210	3448	2644	+1238	-804
Інші активи	8899	8899	9285	8900	9713	-385	+813
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	7069	1361	1244	1228	-	-16	-
Активи утримувані для продажу	117	117	-	32	-	+32	-
ВСЬОГО АКТИВІВ	253675	278048	309723	382525	401296	+72802	18771
Заборгованість перед НБУ	12394	9817	7721	-	-	-7721	-
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	234	195	201	2	3	-199	1
Кошти клієнтів	212167	231055	240621	312708	325303	+72087	+12595
Зобов'язання орендаря з лізингу	-	-	1748	1855	-	+107	-
Відстрочене зобов'язання з	150	136	121	146	159	+125	+13

податку на прибуток							
Інші фінансові зобов'язання	1688	2247	1522	2907	1795	+1385	-1112
Резерви та нефінансові зобов'язання	3292	3132	3260	12082	3651	+8822	-8431
Всього зобов'язань	230056	246584	255194	329700	334681	+74506	+4981
Акціонерний капітал	206050	206060	206060	206060	206060	0,0	0,0
Емісійний дохід	23	23	23	23	23	0,0	0,0
Резерв переоцінки будівель	769	687	614	689	-	+75	-
Результат від операцій з акціонером	12174	12174	12174	12174	12174	0,0	0,0
Загальні резерви та їх фонди	6211	6211	6850	8481	9696	+1631	1215
Всього капіталу	23619	31464	54529	52825	66615	-1704	+13790
Всього зобов'язань та капіталу	253675	278048	309723	382525	401296	+72802	+18771

Джерело: складено автором [66, 67, 68]

Аналізуючи активи АТ КБ «Приватбанк», можемо стверджувати, що грошові кошти та їх еквіваленти та їх еквіваленти у 2020 році збільшилися до 49911 млн. грн., або на 4017 млн. грн., а у 2021 році до 52835 млн. грн., або на 6941 млн. грн. Ця позитивна тенденція прослідковується протягом усього досліджуваного періоду. Кредити та аванси клієнтам у 2020 році мали тенденцію зменшення. Так, у 2020 році вони зменшилися до 55021 млн. грн., або на 4523 млн. грн. Це є негативним явищем, але пояснюється загальним спадом активності населення та бізнесу у 2020 році викликаним пандемією covid-19. Вже у 2021 році Кредити та аванси клієнтам збільшилися і становили 68218 млн. грн, або на 13197 млн. грн. у порівнянні з 2020 роком. Інвестиції в дочірні та асоційовані компанії у 2020 році зменшилися до 30 млн. грн., або на 125 млн. грн.. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком не змінилися.

За досліджуваний період 2017-2021 роки спостерігається поступове збільшення обсягів коштів клієнтів, з 212167 млн. грн. за 2017 рік, 231055 млн. грн. за 2018 рік, 240621 млн. грн. за 2019 рік, 312708 млн. грн. за 2020 рік та 325303 млн. грн. за 2021 рік. Це є дуже позитивною тенденцією, адже саму

кошти клієнтів є основою ресурсної бази банку, а отже і формують інвестиційний потенціал АТ КБ «Приватбанк».

За досліджуваний період з 2017 до 2021 роки, розмір акціонерного капіталу не змінювався і становив 206050 млн. грн. Аналізуючи баланс АТ КБ «Приватбанк» можемо побачити, що поступово і стабільно збільшується підсумок балансу, тобто активи і зобов'язання. Так, станом на кінець 2017 року цей показник дорівнював 253675 млн. грн. на кінець 2018 року – 278048 млн. грн. на кінець 2019 року – 309723 млн. грн., на кінець 2020 року – 382525 млн. грн., на кінець 2021 року - 401296 млн. грн., що свідчить про поступове збільшення ресурсної бази банку, і ця тенденція є позитивною.

Проводячи фінансово-економічний аналіз АТ КБ «Приватбанк» за 2017 - 2021 роки, слід проаналізувати показники фінансової стійкості. Показники фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк» можна побачити у таблиці 2.3.

Наведені вище показники наочно демонструють міцний та надійний фінансовий стан АТ КБ «Приватбанк» за 2017-2021 роки. Всі показники знаходяться у межах допустимих норм.

Таблиця 2.3

Показники фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк» за 2018- 2020рр.

№	Показники фінансової стійкості	Станом на 31.12.					Відхилення	
		2017	2018	2019	2020	2021	2020/ 2019	2021/ 2020
1.	коефіцієнт автономії	0,13	0,12	0,13	0,14	0,18	+0,01	+0,04
2.	коефіцієнт фінансової залежності	7,12	7,99	7,73	6,91	7,04	-0,82	
3.	коефіцієнт фінансової стабільності	0,18	0,14	0,15	0,17	0,17	+0,02	

Джерело: розраховано на основі [66, 67, 68]

Збільшення прибутку АТ КБ «Приватбанк» є результатом впливу макроекономічних факторів пов'язаних зі зміною резервів під юридичні ризики. Зміни в світовому економічному просторі та в загалі в економіці

України обумовили зменшення справедливої вартості облігацій внутрішньої державної позики, що були отримані як внесок в статутний капітал банку при його націоналізації. За рахунок такої переоцінки в 2021 році АТ КБ «Приватбанк» отримав 7,7 млрд. грн. збитків після значної позитивної переоцінки у 2020 році. Позитивний внесок у на формування загального фінансового результату АТ КБ «Приватбанк» у 2021 році відбувся за рахунок розформування створених в 2020 році резервів під юридичні ризики. Так, АТ КБ «Приватбанк» постійно показує стабільні темпи зростання темпів діяльності та рівня фінансового результату. Розвиток банківського бізнесу, контроль за витратами, зважена та поміркована кредитна політика та ефективне управління банківськими бізнес-процесами як всередині банку, так і в обслуговуванні клієнтів, дало змогу у 2021 році утримати лідерські позиції в загальному результаті банківської системи [4,33,68].

2.2. Оцінка інвестиційної діяльності АТ КБ «Приватбанк»

Кредитно-інвестиційний потенціал комерційного банку є основним показником, який точно та в повній мірі характеризує діяльність банку у сфері інвестиційного кредитування

Аналізуючи фінансову звітність АТ КБ «Приватбанк» можемо побачити наступне.

«Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю, включали довгострокові державні облігації із вбудованим опціоном балансовою вартістю 86 194 мільйона гривень з ефективною ставкою відсотка 9,33-10,24% річних та строками погашення у період з вересня 2028 року по січень 2032 року. Умови випуску цих цінних

паперів передбачають індексацію номінальної вартості за строками погашення відповідно до змін середньозваженого обмінного курсу гривні до долара США на міжбанківському ринку за місяць, що передує випуску за місяць до дати погашення. Купонний дохід не підлягає індексації» [66,67].

«Після 1 січня 2018 року, у зв'язку із впровадженням МСФЗ 9 вбудований опціон обліковується разом з основним інструментом. До 1 січня 2018 року вбудований опціон обліковувався окремо, балансова вартість такого вбудованого похідного фінансового активу складала 34 336 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2017 року. Станом на 31 грудня 2018 року середньострокові державні облігації за СВПЗ, були представлені облігаціями деномінованими у доларах США балансовою вартістю 50 мільйонів гривень з ефективною ставкою відсотка 5,48% річних та строком погашення у липні 2019 року. Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю, включали довгострокові державні облігації балансовою вартістю 52 586 мільйонів гривень з ефективною ставкою відсотка 8,91-11,13% та строками погашення у період з жовтня 2027 року по грудень 2032 року. Станом на 31 грудня 2018 року середньострокові валютні державні облігації за СВІСД, були представлені облігаціями деномінованими у доларах США балансовою вартістю 50 мільйонів гривень з ефективною ставкою відсотка 5,58-7,64% річних та строками погашення у період з жовтня 2019 року по травень 2020 року. Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за СВІСД, включали середньострокові валютні державні облігації деноміновані у євро балансовою вартістю 7 540 мільйонів гривень з ефективною ставкою відсотка 4,08-4,36% річних та строками погашення у червні - листопаді 2019 року» [4, 66, 67].

«Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за СВІСД включали середньострокові державні боргові цінні папери балансовою вартістю 1 821 мільйон гривень з ефективною ставкою відсотка 16,69-21,61% річних та строком погашення у період з березня 2019 року по травень 2023 року. Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за СВ, включали

короткострокові державні дисконтні облигації балансовою вартістю 12 441 мільйон гривень з ефективною ставкою відсотка 17,95-22,13% річних та строком погашення у січні - вересні 2019 року. Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за СВІСД, включали короткострокові валютні державні боргові цінні папери балансовою вартістю 4 762 мільйона гривень з ефективною ставкою відсотка 5,97-7,06% річних та строком погашення у січні - червні 2019 року. Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за АС, включали середньострокові валютні державні облигації деноміновані у доларах США балансовою вартістю 9 659 мільйонів гривень з ефективною ставкою відсотка 3,89-5,48% річних та строками погашення у квітні - жовтні 2019 року. Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за АС, включали середньострокові валютні державні облигації деноміновані у євро балансовою вартістю 4 007 мільйонів гривень з ефективною ставкою відсотка 3,99-4,22% річних та строками погашення у червні - листопаді 2019 року» [4, 66, 67].

Відповідно до фінансової звітності АТ КБ «Приватбанк», «станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери включали облигації Державної іпотечної установи за СВІСД, з ефективною ставкою відсотка 18,89% та строком погашення у грудні 2019 року та облигації Державної іпотечної установи за АС, з ефективною ставкою відсотка 18,95% та строком погашення у період з грудня 2020 року по грудень 2023 року, балансовою вартістю 93 мільйони гривень та 872 мільйона гривень, відповідно. Станом на 31 грудня 2017 року довгострокові державні облигації із вбудованим опціоном балансовою вартістю 47 444 мільйона гривень з ефективною ставкою відсотка 9,33-10,24% та строками погашення у період з вересня 2028 року по жовтень 2031 року обліковувалися як наявні для продажу. Станом на 31 грудня 2017 року довгострокові державні облигації із вбудованим опціоном балансовою вартістю 7 604 мільйона гривень з ефективною ставкою відсотка 9,33-10,24% та строками погашення у період з січня 2031 року по січень 2032 року обліковувалися як утримувані до погашення» [4, 66, 67].

«Станом на 31 грудня 2017 року довгострокові державні облигації без вбудованого опціону балансовою вартістю 31 163 мільйони гривень з ефективною ставкою відсотка 8,91-11,13% та строками погашення у період з жовтня 2027 року по листопад 2031 року обліковувалися як наявні для продажу. Станом на 31 грудня 2017 року довгострокові державні облигації без вбудованого опціону балансовою вартістю 24 538 мільйонів гривень з ефективною ставкою відсотка 8,91-11,13% та строками погашення у березні - грудні 2032 року обліковувалися як утримувані до погашення. Станом на 31 грудня 2017 року балансова вартість середньострокових державних облигацій, наявних для продажу, деномінованих у доларах США, складала 9 935 мільйонів гривень. Ці облигації мали ефективні ставки відсотка 3,89-5,48% річних та строки погашення у квітні - жовтні 2019 року. Станом на 31 грудня 2017 року балансова вартість середньострокових державних облигацій, наявних для продажу, деномінованих у євро, складала 1 680 мільйонів гривень. Ці облигації мали ефективні ставки відсотка 4,08-4,36% річних та строки погашення у червні 2019 року. Станом на 31 грудня 2017 року облигації Державної іпотечної установи з ефективною ставкою відсотка 10,86-10,90% та строком погашення в листопаді 2018 року балансовою вартістю 953 мільйони гривень обліковувалися як утримувані до погашення. Ці облигації було погашено у строк. Державна іпотечна установа є єдиною українською фінансовою установою другого рівня на ринку іпотечного кредитування, яка займається рефінансуванням іпотечних кредитів. Станом на 31 грудня 2017 року, короткострокові державні боргові цінні папери у портфелі до погашення включали дисконтні облигації із погашенням у січні-лютому 2018 року. Ці облигації було погашено у строк» [4, 66, 67, 68].

Фінансова звітність АТ КБ «Приватбанк» свідчить про те, що «довгострокові державні боргові цінні папери з вбудованим опціоном відповідно до умов випуску передбачають індексацію номінальної вартості за строками погашення відповідно до змін середньозваженого обмінного курсу гривні до долара США на міжбанківському ринку за місяць, що передує

випуску, до курсу за місяць до дати погашення. Купонний дохід не підлягає індексації. Вбудований опціон обліковується разом з основним інструментом. На 31 грудня 2021 року довгострокові облігації випущені Державною іпотечною установою за АС у сумі 283 мільйонів гривень (31 грудня 2020 року: у сумі 282 мільйонів гривень), класифікувалися як знецінені фінансові активи (31 грудня 2020 року: знецінені фінансові активи). Усі інші інвестиційні цінні папери за СВІСД та за АС класифікувались як фінансові активи з оцінкою очікуваних кредитних збитків в межах 12 місяців станом на 31 грудня 2021 та 2020 років. На 31 грудня 2021 року довгострокові державні боргові цінні папери за СВІСД справедливою вартістю 17 350 мільйонів гривень (31 грудня 2020 року: 17 880 мільйонів гривень) було надано в заставу за договором відповідального зберігання готівки НБУ у касах Банку. Довгострокові державні боргові цінні папери за СВПЗ були надані в заставу за договором відповідального зберігання готівки НБУ у касах Банку у сумі 2 504 мільйонів гривень (31 грудня 2020 року: відсутні)» [4;68].

Використовуючи дані фінансової звітності АТ КБ «Приватбанк» за 2017-2021 роки проаналізуємо його інвестиційну діяльність (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Аналіз структури та динаміки інвестиційних цінних паперів АТ КБ «Приватбанк» за 2018 -2021 роки

Показник	Станом на 31.12				Відхилення (±)	
	2018	2019	2020	2021	2020/2019	2021/2020
Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю, у т.ч:	79299	66602	119196	129074	+52594	+9878
Довгострокові державні боргові цінні папери	52586	55639	53155	59388	-2484	+6233
Середньострокові валютні державні боргові цінні папери	7588	2133	6810	23966	+4677	+17156
Середньострокові державні боргові цінні папери	1821	585	20341	21084	+19756	+743
Короткострокові державні боргові цінні папери	12441	-	15088	17352	+15088	++2264
Короткострокові валютні	4770	8245	5183	25183	-3062	+19995

державні боргові цінні папери						
Довгострокові облигації, випущені Державною іпотечною установою	93	-	-	-	-	-
Інвестиційні цінні папери за амортизованою собівартістю	14538	875	1715	107	+840	-1608
Короткострокові державні боргові цінні папери	-	-	1493	-	+1493	-1493
Середньострокові валютні державні боргові цінні папери	13666	-	-	-	-	
Довгострокові облигації, випущені Державною іпотечною установою	872	930	282	283	-648	+1
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки		(5)	(176)	(60)	-171	+116

Джерело: складено автором [66, 67, 68]

Аналізуючи склад та динаміку інвестиційних цінних паперів за 2018 - 2021 роки, можемо спостерігати збільшення обсягів інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю у 2020 році в порівнянні з попереднім 2019 роком з 66602 млн. грн. до 119196 млн. грн., або на 52594 млн. грн. Також спостерігаємо їх збільшення і у 2021 році до 129074 млн. грн., або на 9878 млн. грн.

У 2020 році в порівнянні із 2019 роком зменшився обсяг довгострокових державних боргових зобов'язань з 55639 млн грн. до 53155 млн. грн., а у 2021 році збільшився до 59388 млн. грн., або на 6233 млн. грн. Середньострокові валютні державні боргові цінні папери у 2019 році склали – 2133 млн. грн., у 2020 році – 6810 млн. грн., а у 2021 році- 23966 млн. грн, що на 17156 млн. більше ніж у попередньому році. Середньострокові державні боргові цінні папери теж демонструють тенденцію до зростання. Так у 2019 році цей показник складав - 585 млн. грн., у 2020 році - млн. грн., а у 2021 році – 21084 млн. грн., що на 743 млн. грн. більше ніж у попередньому 2020 році.

Аналізуючи інвестиційні папери за амортизованою собівартістю можна побачити, що у 2020 році в порівнянні з 2019 роком їх вартість збільшилась з

875 млн. грн. до 1715 млн. грн., а у 2021 році їх обсяг зменшився до 107 млн. грн., або на 1608 млн. грн.

Аналізуючи в цілому інвестиційну діяльність АТ КБ «Приватбанк» можемо побачити, що банк проводить активну інвестиційну політику, інвестування в цінні папери займає великий обсяг загальних активних операцій банку.

2.3. Аналіз інвестиційної діяльності банків України

Нинішній стан інвестиційної діяльності комерційних банків свідчить про низьку активність, через загальний рівень розвитку національної економіки та банківської системи зокрема. Вагомими причинами низької інвестиційної активності комерційних банків є значні ризики, невідповідність темпів ресурсної бази термінам реалізації інвестиційних проектів та обмеженість державного стимулювання інвестиційної діяльності.

Аналіз складу та динаміки інвестиційної діяльності комерційних банків в Україні можна побачити у таблиці 2.5., а динаміку боргових цінних паперів у таблиці 2.6.

Таблиця 2.5

Аналіз складу та динаміки цінних паперів в активах депозитних корпорацій у 2017 -2021 роках, млн. грн.

Показник	Станом на 31.12					Відхилення (±)	
	2017	2018	2019	2020	2021	2020/ 2019	2021/ 2020
Депозитні корпорації, всього	2697	2210	2874	4022	3174	+1148	-848
Страхові компанії та пенсійні фонди	-	-	-	-	-	-	-
Комерційні банки	2697	2210	2874	4022	3175	+1148	-848

Джерело: складено автором [62]

Таблиця 2.6

Аналіз складу та динаміки боргових цінних паперів, випущених депозитними корпораціями (Крім НБУ) 2017 -2021 роках, млн. грн.

Показник	Станом на 31.12					Відхилення (±)	
	2017	2018	2019	2020	2021	2020/ 2019	2021/ 2020
Депозитні корпорації, всього	109	374	394	509	609	+115	+100
Страхові компанії та пенсійні фонди	45	56	105	113	119	+8	+6
Комерційні банки	64	318	289	396	490	+107	+94

Джерело: складено автором [62]

Дані наведені у таблиці свідчать про зменшення структури цінних паперів в активах комерційних банків, це говорить про помірну та стриману інвестиційну політику, яку проводять комерційні банки останнім часом.

Дані таблиці свідчать про зростання обсягів боргових цінних паперів, які випустили комерційні банки, але у загальній структурі активів цей показник зменшується.

Ситуація на кредитно-інвестиційному інвестиційному ринку України суттєво змінилась із початком повномасштабної війни. На жаль комерційні банки суттєво постраждали, але вже у «ІІІ кварталі 2022 року банківський сектор поступово адаптувався до кризових умов. Банки підтримували роботу мережі та стрімко відновлювали діяльність відділень у звільнених регіонах. Ліквідність системи зростала завдяки подальшому припливу коштів клієнтів. Вперше з початку повномасштабної війни почали збільшуватися строкові вклади у гривні, а строкові вклади в іноземній валюті відновили зростання вперше з часів коронакризи. Чистий кредитний портфель загалом скорочувався, лише в державних банках обсяг корпоративних кредитів зріс за підтримки державних програм. Очікувано зросла частка непрацюючих кредитів, найпомітніше в роздрібному сегменті» [69].

«Попри значні відрахування в резерви, сектор отримав квартальний прибуток після збиткового першого півріччя. Цьому сприяло збереження операційної ефективності. Обсяги активів банків перевищили довоєнний рівень, водночас кредитний портфель скоротився. Чисті активи банків за ІІІ

квартал зросли на 7.5% і перевищили довоєнний рівень. Переважно нарощувалися обсяги депозитних сертифікатів НБУ. Водночас відбулося скорочення чистого кредитного портфеля: гривневого передусім внаслідок дорезервування, валютного – більшою мірою через погашення позик. Чисті гривневі корпоративні кредити за квартал зменшилися на 2.2%, валютні – на 10.0% у доларовому еквіваленті. Лише державні банки наростили гривневе кредитування бізнесу – на 4.3% за квартал. Чистий роздрібний кредитний портфель скоротився за III квартал на 13.8% як за рахунок зменшення обсягів кредитування, так і через зростання резервів. Банки поступово визнають кредитні втрати внаслідок війни. Питома вага непрацюючих кредитів зростає за квартал на 3.9 в. п., з початку повномасштабного вторгнення на 7.0 в. п. – до 33.6%. Найпомітніше зростає частка непрацюючих кредитів фізичним особам. До визнання позик непрацюючими переважно призводить прострочення сплати» [62].

Проведений аналіз показав, що «обсяг строкових коштів населення зріс вперше з початку війни. Червневе підвищення облікової ставки НБУ стимулювало банки впродовж III кварталу піднімати ставки закладами як фізичних осіб, так і бізнесу. Разом із вартістю залучень йшли догори і ставки за кредитами. Обсяг гривневих коштів фізичних осіб збільшився на 2.7%, переважно за рахунок зростання залишків на рахунках у державних банках. Обсяг валютних роздрібних депозитів майже не змінився. Підвищення депозитних ставок сприяло відновленню приросту строкових коштів населення, їх обсяг зріс на 2.2% вперше з початку війни. Дозвіл НБУ купувати валюту для відкриття строкових валютних вкладів сприяв їх зростанню на 5.9% у доларовому еквіваленті. Кошти суб'єктів господарювання у гривні збільшилися за квартал на 3.7%, у валюті – зменшилися майже на 2% у доларовому еквіваленті. Кошти клієнтів домінують у зобов'язаннях банків, їхня частка становить 86.8%. Банківський сектор за III квартал отримав 12 млрд грн прибутку. Цей прибуток дав змогу компенсувати збитки першого півріччя, тож фінансовий результат за дев'ять місяців позитивний – 7.4 млрд грн. Причиною

прибутковості стало збереження високої операційної ефективності. Процентні доходи банків надалі зростали, комісійні доходи поступово відновлюються, позитивні результати від переоцінок валюти та цінних паперів суттєво збільшили сукупний фінансовий результат. Співвідношення операційних витрат і операційного доходу (CIR) у III кварталі становило 36.5% порівняно з 44.6% у відповідному періоді минулого року. Водночас фінустанови вимушені робити значні відрахування до резервів під збитки, спричинені війною. За III квартал відрахування в резерви під кредити становили 33.5 млрд грн, під цінні папери – 7.1 млрд грн. Визнання справжньої якості активів триватиме, тож резерви надалі зростатимуть. Національний банк спонукає банки до виваженого підходу до оцінки кредитного ризику, проведення раціональних реструктуризацій, належної оцінки вартості заставного майна. Наступного року буде проведено оцінку якості активів банків, яка надасть можливість переконатися в коректності підходів до оцінки кредитного ризику» [69].

У травні 2022 року активні операції комерційних банків України зводилась до кредитних операцій. Так, аграрії отримали кредитів для проведення посівної кампанії на суму 24 млрд. 177 млн. грн. Основна частина традиційно залучена за програмою портфельних гарантій 80 % – це 16 млрд 460 млн. грн.

Таким чином, «банки видали 4,4 млрд. грн. новим 2070 агропозичальникам. Тобто за добу видається близько 900 млн. грн. кредитів для підтримки власників вітчизняних агропідприємств.

Додаткове фінансування с/г товаровиробники залучають у рамках програми «Доступні кредити 5–7–9». На сьогодні його отримали вже 9264 аграрії.

Понад 1 млрд. грн. кредитних коштів станом на сьогодні залучили аграрії восьми регіонів: Кіровоградська область (3 млрд. 385 млн. грн.), Вінницька (2 млрд. 478 млн. грн.), Київська (2 млрд. 321 млн. грн.), Одеська (2 млрд. 30 млн. грн.), Дніпропетровська (1 млрд. 937 млн. грн.), Полтавська (1 млрд. 619 млн. грн.), Волинська (1 млрд. 518 млн. грн.), Львівська (1 млрд. 308 млн. грн.).

Серед ТОП-3 банків, куди звертаються аграрії, – АТ КБ «ПриватБанк» (видав 6,8 млрд. грн. агрокредитів), АТ «Ощадбанк» (видав 3,9 млрд. грн. агрокредитів), АТ «Райффайзен Банк» (видав 3,8 млрд. грн. агрокредитів) [69].

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

3.1. Напрямки мінімізації інвестиційних ризиків комерційних банків

Інвестиційна діяльність комерційних банків зосереджена на активному залученні інвестиційних ресурсів та обґрунтованому й ефективному вкладенні банком реальних та фінансових інвестицій, а також сприянні інвесторам у залученні інвестицій, з метою отримання прибутку та максимального задоволення потреб клієнтів у ресурсах, необхідних для реалізації інвестиційних програм та проектів. Ставлячи за мету високі доходи, зазвичай, комерційні банки стикаються із високим ступенем ризику, забезпеченням

достатнього рівня ліквідності обмежує наявність у портфелі довгострокових інвестицій, зростання капіталу певною мірою досягається за рахунок зниження рівня поточної дохідності. Розуміючи переваги цілей, інвестор самостійно визначає пріоритети на кожному етапі інвестування, а саме: встановити прийнятні значення мінімальних темпів зростання капіталу, мінімальний рівень дохідності, верхній рівень інвестиційного ризику, мінімальну частку високоліквідних фінансових активів.

Отже, здійснюючи інвестиційну діяльність, комерційні банки повинні дотримуватись правил фінансової безпеки комерційного банку.

На думку Л. Кльоба, «фінансова безпека банку – це такий стан банку, який характеризується збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються банківською установою, стійкістю до дії дестабілізуючих факторів впливу, здатністю фінансової системи забезпечувати реалізацію фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів. Фінансова безпека банківської діяльності реалізується через впровадження наступних дій:

- захист законних інтересів банку і його працівників;
- реалізація профілактичних та попереджувальних заходів правопорушень і злочинних посягань на власність і персонал банку;
- своєчасне виявлення та мінімізація реальних і потенційних загроз банку;
- оперативне виявлення загроз, що виникають, та негативні тенденції розвитку зовнішніх і внутрішніх обставин;
- виявлення внутрішніх і зовнішніх причин і умов, які завдавати матеріальної та іншої шкоди, перешкоджати допустимим нормам діяльності;
- проведення заходів щодо виявлення та формування причин і умов, сприятливих для реалізації банком своїх основних інтересів;
- проведення заходів щодо навчання персоналу з питань безпеки;
- послаблення шкідливих наслідків від акцій конкурентів або злочинців, спрямованих на підрив безпеки банку;

- збереження й ефективне використання фінансових, матеріальних і інформаційних ресурсів банку [31].

Фінансова безпека банку залежить від багатьох зовнішніх та внутрішніх факторів. Тому фінансову безпеку фінансово-кредитних установ розглядають на двох ієрархічних рівнях: фінансова безпека діяльності НБУ (макрорівень) та фінансова безпека окремих банківських установ (мікрорівень). Макроекономічні показники характеризуватимуть рівень опосередкованого впливу на фінансову безпеку конкретного банку і визначаються рівнем фінансової безпеки держави.

До зовнішніх факторів, які впливають на фінансову безпеку як окремого банку, так і банківської системи в цілому, відносять [31]:

- рівень стабільності економічної ситуації (економічний спад, радикальна зміна вектору розвитку економіки);

- значні коливання курсу національної валюти (інфляційні та дефляційні потрясіння);

- відкритість (доступність) міжбанківського ринку;

- рівень політичної та геополітичної стабільності;

- стабільність фінансових ринків;

- зміни процентних ставок;

- можливість знецінення майна, що перебуває як забезпечення за кредитними операціями банків;

- значні коливання цін на енергоресурси.

До внутрішніх факторів, які впливають на фінансову безпеку банку, належить якість кадрового менеджменту, кредитної та дисконтної політики банку, стратегічних орієнтирів банку, рівень ефективності банківського маркетингу, ступінь дотриманням економічних нормативів, установлених НБУ, та чинного законодавства тощо.

Показниками оцінки фінансової безпеки на мікрорівні є:

- показники, що базуються на структурі та достатності капіталу банку;

- показники, що базуються на структурі залучених та запозичених коштів;

- показники, що характеризують якість активів;

- показники оцінки рівня доходності;

- показники, засновані на оцінці рівня витрат.

Об'єктом фінансової безпеки банку є фінансова діяльність банку, безпеку якої необхідно забезпечити, прибуток, джерела та обсяги фінансових ресурсів, структура капіталу, структура грошових потоків, структура активів, інвестиції, фінансові ризики, система фінансових інновацій, тощо. Суб'єктами фінансової безпеки є керівництво банку і його якісний кадровий склад.

Забезпечення безпеки інвестиційної діяльності має реалізовуватись банком через розроблені заходи інвестиційної стратегії. Інвестиційна діяльність банку тісно пов'язана з ризиками, які є невід'ємною складовою ринкової форми господарювання. Інвестиційний ризик – це можливість відхилення конкретних інвестиційних рішень чи дій банку від запланованих. Ці відхилення можуть бути пов'язані як із додатковими доходами, так і з додатковими витратами, оскільки отримані величини є випадковими, тобто невідомими на момент прийняття інвестиційного рішення.

Суттєвою причиною виникнення кризових ситуацій у більшості українських банків є недостатній рівень інвестиційного менеджменту, а головним чинником, який зумовлює неправильне прийняття управлінських інвестиційних рішень, є відсутність надійної системи оцінки рівня фінансової безпеки інвестиційної діяльності.

За допомогою системи оцінки рівня фінансової безпеки банку можна виявити «проблемні» точки в його діяльності, визначити основні напрямки і найбільш дієві способи підвищення її ефективності. Фінансова безпека інвестиційної діяльності тісно пов'язана з ризиками, які є невід'ємною складовою ринкової форми господарювання. На ризик як вид небезпеки, потрібно реагувати і пов'язувати його як з додатковими доходами, так і з додатковими втратами.

Ефективність оцінки ризиків та управління ними значною мірою залежить від їх класифікації. Класифікація є системою ранжування ризиків на конкретні групи, на підставі схожості характерних ознак та критеріїв [7; 8]. Залежно від причини виникнення, інвестиційні ризики поділяються на загальні і специфічні.

Загальні ризики мають включати ризики подібні для всіх учасників інвестиційного процесу і вони не пов'язані з діяльністю банку, або конкретного клієнта. До основних видів загальних ризиків віднесено соціально-політичні, екологічні, інформаційні, законодавчі, економічні, кон'юнктурні та інші ризики.

Водночас загальні ризики мають бути характерні для будь-якої операції банку, їх потрібно враховувати за всіма формами і об'єктами інвестування.

Специфічні ризики – це, на наш погляд, небезпека втратити матеріальні, фінансові, трудові ресурси від інвестиційної діяльності банку. Специфічні ризики пов'язані з непрофесійною інвестиційною політикою банку, нераціональною структурою інвестиційних вкладень, невиконанням зобов'язань позичальниками, іншими негативними чинниками.

Виявлено, що на дані ризики можна впливати, їх можна зменшувати до мінімального рівня, уникати, тобто вони є керованими. Специфічні банківські інвестиційні ризики в основному охоплюють ризики об'єктів інвестування (кредитний, операційний, ринковий, ліквідності) і ризики інвестиційного портфеля (незбалансованості, надмірної концентрації, селективний), вони є найбільш поширеними при здійсненні інвестиційної діяльності банку.

За величиною втрат нами виділено допустимий, критичний і катастрофічний ризики. Визначено, що за допустимого ризику максимальні втрати дорівнюють плановому прибутку від інвестиційної операції; за критичного – максимальні втрати дорівнюють доходу від здійснення операції; за катастрофічного – максимальні втрати дорівнюють обсягу власних коштів банку.

Оцінку рівня фінансової безпеки інвестиційної діяльності банку доцільно проводити на основі показників ділової активності, ефективності управління,

прибутковості інвестиційної діяльності банку. З нашої точки зору, ділову активність банку на ринку інвестиційних кредитів може характеризувати частка інвестиційних кредитів ($K_{ін.кр.}$) у загальних активах банку. Даний показник розраховується як співвідношення суми інвестиційних кредитів до суми загальних активів банку. Тут, позитивною є тенденція до зростання.

Якщо даний показник складає понад 65%, це означає, що діяльність банку є недостатньо диверсифікованою, якщо ж низькою, це означає, що банк недостатньо використовує джерела фінансування.

Науковець Кльоба Л., у своїх розробках пропонує розраховувати коефіцієнт інвестиційної активності, який може відображати активність банку на ринку цінних паперів, його доцільно обчислювати шляхом співвідношення вартості портфеля цінних паперів та паїв до загальних активів банку.

Якщо показники інвестиційної активності банку проаналізувати в динаміці, то можливий такий висновок: чим вищим є значення показників, тим вищою буде фінансова безпека інвестиційної діяльності банку. Встановлено, що на рівень фінансової безпеки інвестиційної діяльності впливає обсяг прострочених й безнадійних інвестиційних кредитів у загальній величині інвестиційних кредитів.

Для більшої повноти і точності аналізу до найбільш значущих показників фінансової безпеки інвестиційної діяльності необхідно включати показники прибутковості інвестиційних вкладень. Оскільки прибуток є основним захисним механізмом від банкрутства, то чим більша величина прибутку, тим менше коштів потрібно залучати із зовнішніх джерел, а це в кінцевому рахунку підвищує фінансову безпеку банку.

Методи мінімізації інвестиційних ризиків можна побачити на рис. 3.1.

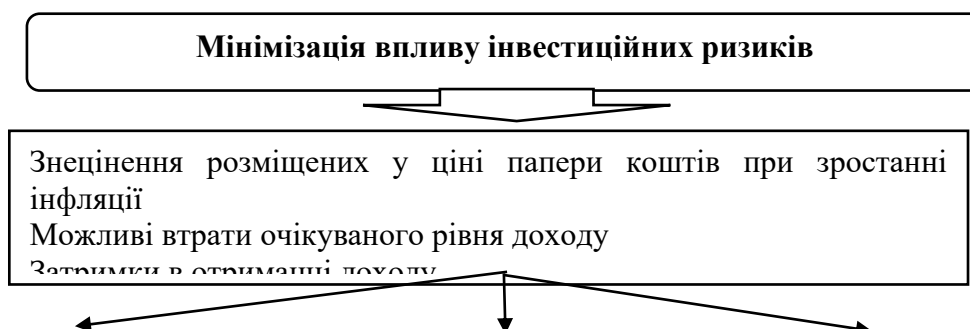

Рис. 3.1. Напрямки мінімізації впливу інвестиційних ризиків комерційного банку

Джерело: складено автором [25, 38]

Отже, для зниженні інвестиційних ризиків використовується комплекс фінансових та нефінансових заходів, які залежать від конкретного ризику. Мінімізації ризику сприяє застосування консервативної політики, щодо оцінки якості цінних паперів, позичальників. Мінімізація ризиків нерозривно пов'язана із операційною діяльністю, яка в свою чергу вимагає зниження операційних ризиків через вдосконалення інформаційних технологій, впровадження контролю на всіх етапах та якісного кадрового забезпечення.

3.2. Удосконалення інвестиційної стратегії комерційних банків

Основною умовою розвитку та управління інвестиційною діяльністю комерційних банків є наявність інвестиційних ресурсів, чіткої розробленої інвестиційної стратегії комерційного банку та сформовані плани інвестора вкладати кошти. Виникає необхідність створення в банківських установах стратегії інвестиційної діяльності банку, з метою його оптимізації та

стабілізації, підвищення ефективності інвестиційної діяльності та підвищення інвестиційної привабливості банку для іноземного інвестора.

У процесі управління інвестиційною діяльністю комерційних банків важливим є удосконалення методичного інструментарію до управління інвестиційним портфелем комерційного банку. Комплексний підхід методичного інструментарію удосконалення інвестиційним портфелем комерційного банку можна побачити на рисунку 3.2.

Погоджуючись із думкою багатьох науковців, вважаємо за необхідне додати, що стратегія інвестиційної діяльності банку являє собою цілісний взаємопов'язаний структурований механізм послідовних заходів в умовах ресурсних обмежень, який спрямований на формування довгострокової ефективної інвестиційної діяльності банку, посилення та стабілізація конкурентної позиції банку на інвестиційному ринку з урахуванням зміни його кон'юнктури.

Вітчизняні комерційні банки, розробляючи стратегію, оформлюють її у Інвестиційній декларації банку, тобто внутрішньому нормативному документі, що відображає стратегічні плани на 3-5 років. У сучасному нестабільному середовищі стираються межі стратегічного та тактичного планування інвестиційної діяльності. Тому план на рік, може бути як стратегічним так і тактичним.

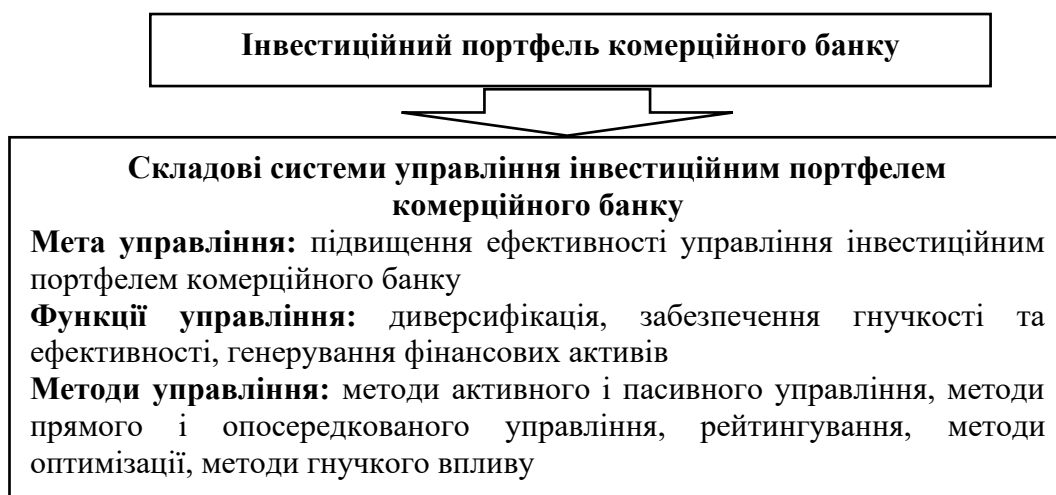

Рис. 3.2. Система управління інвестиційним портфелем комерційного банку

Джерело: складено автором [34, 35, 37, 44]

Отже, планування інвестиційної діяльності комерційних банків здійснюється на стратегічному та оперативному рівні та для різних рівнів. У таблиці 3.1. можна побачити структуру процесу планування інвестиційної діяльності для різних рівнів.

Таблиця 3.1

Структура процесу планування інвестиційної діяльності комерційного банку.

Рівень планування	Стратегічне	оперативне
Банк	Стратегічні цілі і завдання. Затвердження планів	Коригування річних планів, затвердження оперативних

		планів та бюджетів
Філія банку	Планування основних показників роботи	Розроблення оперативних планів
Інвестиційний відділ комерційного банку	Планування основних показників роботи в розрізі окремих інвестиційних операцій та послуг	Розроблення оперативних планів та коригування річних бюджетів

Джерело: складено автором [11, 21]

Наявність розробленої Інвестиційної декларації дозволяє вирішувати наступні питання:

1. Забезпечення виконання тактичних заходів по різних підрозділах з виділенням відповідальних, виконавців та учасників.
2. Здійснювати заходи по мінімізації операційних ризиків.
3. Обґрунтовувати вибір пріоритетних і другорядних завдань і ресурсів для їх вирішення.
4. Проводити заходи щодо транзакційних витрати з його реальних і потенційних клієнтів, партнерів і контрагентів.

Інвестиційна стратегія комерційного банку, повинна:

- включати в себе заходи як короткострокового, так і довгострокового характеру;
- здійснювати заходи по вирішенню нагальних питань, що існують в комерційному банку, в частині інвестиційної діяльності банку;
- користуватись чіткою сформульованою метою (наприклад, вирішення проблеми ліквідності, зниження рівня ризику, підвищення рівня прибутковості);
- бути комплексною, враховувати всі сфери діяльності, всі зовнішні і внутрішні чинники діяльності;
- адекватно реагувати на існуючі проблеми та ідентифікувати причини кризового стану [11, 55, 57].

В процесі розробки стратегічних напрямків інвестиційної діяльності варто приділяти увагу наступним заходам:

- визначення співвідношення різних форм інвестування на окремих етапах перспективного періоду;

- визначення галузевої спрямованості інвестиційної діяльності;

- визначення регіональної спрямованості інвестиційної діяльності [59, 63].

Таким чином, прийняття «стратегічних рішень в інвестиційній діяльності банків має бути ефективно вбудовано в основні функції управління:

- планування і прогнозування – визначення об’ємів надходжень і витрат від здійснення інвестицій; вибір інвестиційної політики; планування інвестиційної діяльності банку; формування інвестиційного портфелю; розробка інвестиційної стратегії;

- оцінка і аналіз – облік та аналіз факторів, які впливають на інвестиційну діяльність банку; виявлення альтернативних варіантів вкладення капіталу; оцінка диверсифікації інвестиційного портфелю; оперативний моніторинг стану інвестиційного ринку; оцінка і ранжування інвестиційних ризиків; аналіз реалістичності прогнозів;

- контроль – порівняння планових і фактичних показників для визначення ступеню досягнення цілі; встановлення допустимих меж відхилення рівня ризику, прибутковості і ліквідності інвестиційних інструментів; моніторинг інвестиційного портфелю банку;

Таблиця 3.2.

Напрямки альтернативних та інноваційних стратегічних рішень щодо покращення ефективності інвестиційної діяльності банків

Назва заходу	Зміст заходу	Переваги та недоліки
Страхування	Завчасне зовнішнє резервування ресурсів, спрямованих на компенсацію збитків від майбутніх можливих втрат, що викликані реалізацією певних ризиків інвестиційного проекту	Переваги: не потребує додаткових витрат часу Недоліки: додаткові фінансові витрати на сплату страхового внеску
Диверсифікація	Обмеження впливу факторів ризику за рахунок уникнення надмірної концентрації за одним портфелем шляхом пошуку та поєднання портфелів, які за однакових умов приводять до різних не обов'язково прямо	Переваги: відсутні додаткові фінансові витрати, обмеження ризику, що пов'язаний з володінням одним активом (видом діяльності, постачальником) Недоліки: трудомісткість процедури, що пов'язана з

	протилежних результатів. Диверсифікація є методом пом'якшення ризику, який застосовується як щодо активних, так і пасивних операцій [6].	додатковими витратами часу на формування балансу між прибутком і ризиком, можливий неправильний вибір об'єктів інвестування
Лімітація	Установлення граничних максимальних або мінімальних значень внутрішніх показників проекту з метою зменшення ризику та підвищення ефективності інвестиційної діяльності банку	Переваги: Обмеження збитків до певного прийняттого рівня, не складний у застосуванні Недоліки: обмежує одержання можливих прибутків
Хеджування	Різновид страхування, передбачає відкриття угод на одному ринку для компенсації впливу цінових ризиків рівній але протилежній позиції на іншому ринку Хеджування Різновид страхування, передбачає відкриття угод на одному ринку для компенсації впливу цінових ризиків рівній але протилежній позиції на іншому ринку	Переваги: Допомогає зафіксувати прибуток на певному рівні Недоліки: Відмова від можливості отримання додаткового прибутку Переваги: Допомогає зафіксувати прибуток на певному рівні Недоліки: Відмова від можливості отримання додаткового прибутку
Придбання додаткової інформації	Придбання інформації для розширення ринку інвестування та запобігання / зменшення дії ризикових факторів, пов'язаних з інвестиційною діяльністю	Переваги: зменшення ризику за рахунок зменшення невизначеності Недоліки: додаткові фінансові витрати, пов'язані з придбанням інформації

Джерело: складено автором [11, 14]

Рис. 3.3. Ситуаційний аналіз розробки інвестиційної стратегії комерційного банку

Джерело: складено автором [12]

- регулювання – заходи щодо подолання негативних показників; збільшення диверсифікації інвестиційних ризиків або використання інших методів управління ризиками» [12, 17, 20, 57].

На сьогодні, кожен банк розробляє власний стратегічний напрямок, для покращення власної діяльності на фінансовому ринку, зокрема інвестиційної. Напрямки альтернативних та інноваційних стратегічних рішень щодо покращення інвестиційної діяльності банків представлені у таблиці 3.2.

Розробляючи інвестиційну стратегію комерційні банки повинні свої потенційні можливості, оцінити свій інвестиційний потенціал, кількісні та якісні показники, що характеризують його інвестиційну діяльність та порівняти їх із аналогічними показниками банків-конкурентів, наявну клієнтську базу та її динаміку. Ситуаційний аналіз розробки інвестиційної стратегії комерційного банку можна побачити на рисунку 3.3.

Отже, вибір стратегії розвитку інвестиційної діяльності потребує поєднання розширення альтернативних можливостей та реструктуризації інвестиційного портфеля використовуючи раціональність, ефективність та доцільність. Головною задачею стратегічного процесу прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків є забезпечення вітчизняної економіки інвестиційними ресурсами за умови збереження реальної вартості власного капіталу банку невілюючи інвестиційні ризики в поєднанні із ринковими, інституційними і адміністративними умовами.

ВИСНОВКИ

Інвестиції є необхідною умовою розвитку ринкової економіки, адже саме інвестиції створюють виробничий потенціал на основі сучасних досягнень науки, техніки, сприяють цифровізації виробничих та фінансових процесів. Особливістю інвестиційної діяльності комерційних банків є те, що вона має одночасно відповідати вимогам Закону України «Про інвестиційну діяльність», який регламентує здійснення інвестиційної діяльності в цілому на території України всіх суб'єктів господарювання, а також вимогам Закону «Про банки і банківську діяльність».

Умовою розвитку та управління інвестиційної діяльності комерційних банків є наявність інвестиційних ресурсів, розробленої інвестиційної стратегії та сприятливого інвестиційного середовища. Визначальною умовою розвитку інвестиційної діяльності комерційних банків є наявна в достатній кількості

ресурсної бази, яка є сукупністю коштів, сформованих із зовнішніх та внутрішніх джерел, які перебувають у розпорядженні банком та забезпечують його інвестиційну діяльність.

Розраховані коефіцієнти фінансової автономії, фінансової залежності, фінансової стабільності та довгострокового залучення позичкових коштів за 2017 -2021 роки АТ КБ «Приватбанк» знаходяться у допустимих межах.

Фінансова звітність АТ КБ «Приватбанк» свідчить про те, що «довгострокові державні боргові цінні папери з вбудованим опціоном відповідно до умов випуску передбачають індексацію номінальної вартості за строками погашення відповідно до змін середньозваженого обмінного курсу гривні до долара США на міжбанківському ринку за місяць, що передує випуску, до курсу за місяць до дати погашення. Купонний дохід не підлягає індексації. Вбудований опціон обліковується разом з основним інструментом. На 31 грудня 2021 року довгострокові облігації випущені Державною іпотечною установою за АС у сумі 283 мільйонів гривень (31 грудня 2020 року: у сумі 282 мільйонів гривень), класифікувалися як знецінені фінансові активи (31 грудня 2020 року: знецінені фінансові активи). Усі інші інвестиційні цінні папери за СВІСД та за АС класифікувались як фінансові активи з оцінкою очікуваних кредитних збитків в межах 12 місяців станом на 31 грудня 2021 та 2020 років. На 31 грудня 2021 року довгострокові державні боргові цінні папери за СВІСД справедливою вартістю 17 350 мільйонів гривень (31 грудня 2020 року: 17 880 мільйонів гривень) було надано в заставу за договором відповідального зберігання готівки НБУ у касах Банку. Довгострокові державні боргові цінні папери за СВПЗ були надані в заставу за договором відповідального зберігання готівки НБУ у касах Банку у сумі 2 504 мільйонів гривень (31 грудня 2020 року: відсутні).

Важливою проблемою, з якою стикається АТ КБ «Приватбанк» є ризики, тому банк повинен розробляти грамотну Інвестиційну декларацію та інвестиційну стратегію.

Наявність розробленої Інвестиційної декларації дозволяє вирішувати наступні питання:

1. Забезпечення виконання тактичних заходів по різних підрозділах з виділенням відповідальних, виконавців та учасників.
2. Здійснювати заходи по мінімізації операційних ризиків.
3. Обґрунтовувати вибір пріоритетних і другорядних завдань і ресурсів для їх вирішення.
4. Проводити заходи щодо транзакційних витрати з його реальних і потенційних клієнтів, партнерів і контрагентів.

Інвестиційна стратегія комерційного банку, повинна:

- включати в себе заходи як короткострокового, так і довгострокового характеру;
- здійснювати заходи по вирішенню нагальних питань, що існують в комерційному банку, в частині інвестиційної діяльності банку;
- користуватись чіткою сформульованою метою (наприклад, вирішення проблеми ліквідності, зниження рівня ризику, підвищення рівня прибутковості);
- бути комплексною, враховувати всі сфери діяльності, всі зовнішні і внутрішні чинники діяльності;
- адекватно реагувати на існуючі проблеми та ідентифікувати причини кризового стану.

Для розв'язання окреслених проблем необхідно: підтримувати розвиток ринку банківських послуг, зокрема інвестиційних, які зближують фінансовий і реальний сектори економіки, сприяють надходженню вільних фінансових ресурсів до підприємців, а для банків розширюють джерела їх доходів; стабілізувати політичний та економічний стан у країні; забезпечити залучення максимального обсягу власних інвестиційних ресурсів у проекти банків; сприяти розвитку послуги інвестиційного менеджменту, який є інструментом залучення ресурсів; активізувати й стимулювати державну підтримку створення інвестиційних банків та інвестиційно-банківських інститутів в Україні;

об'єднати українські інвестиційні банки в консорціуми за участю зарубіжних банків, визнаних професіоналами у сфері інвестиційно-банківського бізнесу на міжнародному фінансовому ринку для успішнішого функціонування; залучити іноземних та вітчизняних інвесторів.

Також одним із основних напрямів створення ефективної системи управління банківською інвестиційною діяльністю слід вважати використання процесного підходу, в межах якого застосовується концепція реінжинірингу бізнес-процесів. Основною в цій концепції є оптимізація бізнес-процесів. Саме тому процес управління банківською інвестиційною діяльністю запропоновано розглядати як забезпечення банківського інвестиційного бізнесу всіма необхідними ресурсами та організацію технологічного циклу інвестування загалом, включаючи розроблення нових й удосконалення наявних технологій, продуктів і послуг, зокрема обслуговування клієнтів належної якості, використання сучасних технічних засобів і методів зв'язку. Підсумовуючи, варто зазначити, що операції банків із цінними паперами мають як позитивні, так і негативні наслідки. Для нівелювання останніх доцільно вжити такі заходи: відновити довіру до державних цінних паперів із боку населення, збільшити обсяги випуску й обігу облігацій внутрішніх і зовнішніх позик, державних казначейських зобов'язань; ввести нормативи ліквідності цінних паперів, зменшивши мінімальні відрахування до страхових резервів емітента; посилити контроль за рівнем професійної підготовки працівників інвестиційних інститутів; здійснювати оцінювання можливостей залучення нових цінних паперів у майбутньому; визначати перспективи цінних паперів та налагодження зв'язків з їх емітентами; обмежити кількість емітентів власних цінних паперів у період їх емісії з метою попередження надмірно ризикових операцій з інвестиціями; запровадити пільговий порядок оподаткування доходів за цінними паперами. З метою вдосконалення державного регулювання та нагляду за здійсненням банками операцій на ринку цінних паперів, який є частиною фінансового ринку, пропонуються: системна розбудова наявних регуляторів (Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та

фондового ринку, Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг) шляхом посилення їхньої незалежності; створення окремого мегарегулятора; створення мегарегулятора при Національному банку України; запровадження двох окремих органів регулювання та нагляду. Кожний із вказаних напрямів має переваги та недоліки, які слід урахувати під час прийняття остаточних рішень Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України. Наша держава прагне вийти на рівень європейських країн, отже, для покращання банківських операцій, пов'язаних із ринком цінних паперів, потрібно орієнтуватися на європейську модель управління фондовим ринком

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Активи банків України за II квартал 2022 року. URL: https://bankchart.com.ua/spravochniki/rejtingi_bankov/6/2022/2 (дата звернення: 25.11.2022).
2. Алескерова Ю.В. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 18. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/14423.pdf>
3. Андрейків Т.Я., Сенищ П.М., Сивуляк М.М. Суть та значення фінансових ресурсів банку в забезпеченні його стабільності. м. Львів. 2017. С.64-70. URL: http://journals-lute.lviv.ua/journal/20_2017/14.pdf

4. АТ КБ «ПриватБанк» найбільший за розмірами активів український банк і лідер роздрібного банківського ринку України. URL: <https://thepage.ua/ua/dossier/privatbank> (дата звернення: 10.11.2022)

5. Балянт Г., Прийдун Л. Нормативно-правова основа функціонування банківських установ і напрямки її вдосконалення. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26549/1/%D0%91%D0%B0%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D1%82%20%D0%93..pdf>

6. Бліхар М.М. Специфіка податково-інвестиційних правовідносин. *Адміністративне та інформаційне право*. 2019. С.130-137. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/nov/19967/blihar.pdf>

7. Вакалюк В.А. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Економіка та управління національним господарством*. 2017. Випуск 16. С.122-126. URL: http://global-national.in.ua/archive/16-2017/16_2017.pdf#page=122

8. Вакулич Марія М.М., Котлярова Х.М. Оцінка ефективності організації обліку, аналізу та контролю активних операцій АТ КБ “Приватбанк”. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2019. Випуск 25. С. 203-207.

9. Василенко Д.В. Особливості здійснення банківської інвестиційної діяльності в Україні. Київ, 2008. URL <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/1113/1/37.pdf> (дата звернення: 3.11.2022)

10. Василюк Ю.В. Нагорна О.В. Інвестиційна діяльність як особлива сфера банківської діяльності. *Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка"*: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019. № 975. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2189> (дата звернення: 5.11.2022)

11. Вовчак О. Д. Розвиток стратегічного управління та його особливості в банках з іноземним капіталом. *Технологический аудит и резервы производства*. 2016. № 4(5). С. 36–41

12. Вон О., Романов К. Вдосконалення процесів планування інвестиційної діяльності банку. *Регіональна економіка*, 2009, №2. С. 126-132.

13. Гаврилів Ю.Т. Проблеми банківської інвестиційної діяльності на ринку цінних паперів України. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/232.pdf> (дата звернення: 30.11.2022)

14. Городніченко Ю., Кучеренко М. Сучасний стан та шляхи покращення ефективності інвестиційної діяльності комерційних банків. Економічний вісник університету. Вип. № 52. С. 147-155.

15. Демчишина М.О. Інвестиційна політика України: особливості та недоліки. 2018. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18048/Demchyshyna_Investytsiina_polityka_Ukrainy_osoblyvosti_ta_nedoliky.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 27.11.2022)

16. Демчук Н.І., Довгаль О.В., Владика Ю.П. Банківські операції: навч. посіб. Дніпро: Пороги, 2017. С.5-461. URL: <http://dcmaup.com.ua/assets/files/bankivski-operacii.pdf>

17. Должанський І., Загорна Т, Удалих О. Управління потенціалом підприємства. Київ: Центр навч. літ-ри, 2006. С. 362

18. Долінський Л.Б. Проблемні питання кредитно-інвестиційної діяльності банків в Україні. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики*: матеріали восьмої міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 13-14 вересня 2019 р. С.267-268.

19. Єпіфанова І. Ю. Підвищення якості інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств Вінниччини. *Економічний простір*. 2009. № 23/2. С. 287–288.

20. Жердецька Л.В. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності банків України на фондовому ринку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. С.11-17.

21. Заєць Є.Р. Удосконалення державного регулювання та стимулювання інвестиційної діяльності банків України: матеріали інт-т. конф., м.Тернопіль, 2018. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-2372/> (дата звернення: 9.11.2022)

22. Закон України “Про інвестиційну діяльність” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 31.10.2022)
23. Замковий О.І. Управління інвестиційним портфелем. Фінанси, банківська справа та страхування: м-во освіти і науки України. Дніпро: НТУ «ДП». 2019. С.5-12.
24. Житар М., Зелінська В. Аналіз сучасного стану формування інвестиційного портфеля банків України та управління ними: проблемні аспекти. Науковий вісник Херсонського державного університету. Вип.28. Ч.2. 2018, С. 54-57.
25. Казак О.О., Чистякова Д.С. Управління ризиками інвестиційної діяльності банків України в умовах розвитку інформаційної економіки. *Ефективна економіка*. 2021. №3. URL: http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/10236/1/cesd.org_%D0%BB%D1%8E%D1%82%D0%B8%D0%B9_2021%20%282%29.pdf
26. Кайдаш О.В. Сутність категорії “інвестиції”. *Економічна теорія та історія економічної думки*. 2019. Випуск 2.С. 3-9. (дата звернення: 2.11.2022)
27. Капран В. І., Кривченко М. С., Коваленко О. К., Омельченко С. І. Банківські операції: навчальний посібник. Київ, 2006. 208 с.
28. Кредитування економіки під час війни як двигун для повоєнної відбудови. 08.04.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3452500-kredituvanna-ekonomiki-pid-cas-vijni-ak-dvigun-dla-povoennoi-vidbudovi.html>
29. Кількість комерційних банків в Україні з 2021 по 2022 рр. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (дата звернення: 30.11.2022)
30. Кльоба Л.Г. Банківська інвестиційна діяльність на ринку цінних паперів. *Економіка та держава*. 2016. № 6. С. 20-24.
31. Кльоба Л.Г. Фінансова безпека та ризики банківської інвестиційної діяльності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 12. С.6-12.
32. Концева В.В., Бойко Н.В., Саченко А.Ю. Аудит інвестиційних активів комерційного банку. *Економічна наука*. 2020. №19. С.117-121.

33. Корпоративне управління АТ КБ «ПриватБанку». URL: <https://privatbank.ua/about/management/corp> (дата звернення: 15.11.2022)
34. Костюк В.А. Денисенко С.Р. Управління портфелем цінних паперів банку. *Гроші, фінанси і кредит*. 2017. Випуск 12. С.145-149.
35. Кузьмін О.Є., Юринець О.В. Розвиток інвестиційної привабливості підприємств в умовах антикризового управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 5-12. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2021/3.pdf
36. Кухта П. Трагування поняття “інвестиції”: класичний і сучасний підходи. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2016. С.29-33. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/01/121_8.pdf
37. Лебеда В.С., Кисільова І.Ю. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності банку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Випуск 6. С. 559-563.
38. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність. Київ : «Центр навчальної літератури» (Видання друге, доповнене та перероблене). 2004. 376 с.
39. Марцинкевич В. А. Щодо правової природи пасивних доходів. *Економічна безпека держави: теорія і практика*. 2021. С.163-169. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2021/2/29.pdf>
40. Методологічні основи інвестиційної діяльності. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/9512/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 7.11.2022)
41. Мещеряков А. А., Лисяк Л. В. Фінансовий менеджмент у банках: навчальний посібник. Київ, 2006. 208 с.
42. Мельников А. Е. Теоретичні аспекти банківської інвестиційної діяльності: збірник наукових праць. №2(29). 2011. С. 110-116.
43. Мороз А. М. Банківська енциклопедія. Київ, 1993. 330 с.

44. Музхер Х.М.Марван. Проблеми та перспективи розвитку державної політики у сфері банківського проектного фінансування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №23. С.151-156.

45. Новикова І. В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Сумський державний університет. Суми, 2013. 219 с.

46. Огородник В. О. Особливості здійснення банківської інвестиційної діяльності в Україні. *Економічний простір*. 2020. №156. С.202-205. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/32621/1/564-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-681-1-10-20200910.pdf>

47. Олійник Я. Економічна сутність інвестиційної діяльності в сучасних умовах господарювання. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю*. 2022. С.94-98

48. Онікієнко С.В. Інвестиційна діяльність банків в економічному аспекті. *Банківські технології*. 2016. С.12-18. (дата звернення: 4.11.2022)

49. Основні показники діяльності банків України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/> (дата звернення: 1.12.2022)

50. Пантелійчук В.В., Вергун А.М. Сутність інвестиційної діяльності банків. *Економічні науки*. 2017. URL: <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2017/12/Pantelijchuk-Vergun.pdf> (дата звернення: 1.11.2022)

51. Петик М.І., Батенчук М.-С.Ю., Оцінка кредитно-інвестиційної діяльності банків в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 49. С. 286-290. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/49_2020_ukr/52.pdf

52. Побоча К.П., Білюк В.А., Гарник М.О. Сучасні тенденції та проблеми банківського інвестування в Україні: *Гроші, фінанси і кредит*. 2020. С.285-289. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/41_2020_ukr/48.pdf

53. Побоча К.П. Податкове стимулювання банківського інвестування в Україні. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. Випуск 36. С.99-102.

54. Приват24 для бізнесу АТ КБ «ПриватБанку» URL: <https://privatbank.ua/news/2022/5/23/1656> (дата звернення: 11.11.2022)

55. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі. Київ. нац. екон. ун-т. Київ, 2002. 313 с.

56. Присяжнюк Л. А. Особливості формування інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку банку. *Сучасний стан та пріоритети модернізації фінансово-економічної системи України*: матер. X Всеукр. наук.-практ. конференції. 2019. С.153-154.

57. Семенча І.Є., Ільченко Г.С. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності банків України: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет конф., м.Дніпро. 2022. С.70-72.

58. Сидоренко В. А. Кредитна політика як чинник підвищення конкурентних переваг національної економіки. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. *Фінансовий ринок України: стабілізація та євроінтеграція*. Львів, 2009. Вип. 2 (76). С. 45–50.

59. Слобода Л. Особливості інвестиційної політики банків України в посткризовий період. *Регіональна економіка*. 2012, №3, С. 140-149.

60. Смолінська С.Д., Самбірська О.Р. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності банку. *Економіка*. 2019. С.1-5. (дата звернення: 03.12.22)

61. Соціальна позиція АТ КТ “Приватбанку”. URL: <https://privatbank.ua/news/2020/8/3/1269> (дата звернення: 14.11.2022)

62. Сумарні активи українських комерційних банків з 2021 по 2022 рр. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/active/> (дата звернення: 1.12.2022)

63. Терехов В.М. Інвестиційна діяльність банку. *Фінансово-кредитні системи: проблеми теорії і практики*: Всеукр. студ. наук. конф., Київ, 20 березня 2019 р. С.159-161.

64. Тищенко О.І., Тищенко В.В. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності банків. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2020. С.184-189. URL: http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2020/61_2020/33.pdf

65. Філіпюк І.М. Інвестиційна діяльність банків України. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю*: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Полтава, 24 жовтня 2019 р. С.441-443.

66. Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанку» 2020 року. URL: <https://static.privatbank.ua/files/%D0%A0%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82+%D0%B7%D0%B0+2020+%D1%80.pdf> (дата звернення: 12.11.2022)

67. Фінансова звітність АТ КБ «Приватбанк» 2017-2021 року. URL: https://static.privatbank.ua/files/doc2_09092022.pdf (дата звернення: 18.11.2022)

68. Фінансування малого та середнього бізнесу АТ КБ «Приватбанку». URL: <https://privatbank.ua/business/small-and-medium/financing> (дата звернення: 26.11.2022)

69. Фінансова система в умовах війни. Чи готові банки кредитувати? Бюджетна політика та макроекономіка - Монетарна політика та обмінний курс. URL: <https://case-ukraine.com.ua/publications/finansova-systema-ukrayiny-v-umoh-vijny-chy-gotovi-banky-kredytuvaty/>

70. Шклярук С.Г. Управління фінансовими ризиками. : навч. посіб. ДП «Вид. дім «Персонал». Київ, 2019. С.144-168. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/upr_fin_ryzik.pdf